

NÉPRAJZI HÍREK

A MAGYAR NÉPRAJZI TÁRSASÁG TÁJÉKOZTATÓJA

I. ÉVFOLYAM 1—2. SZÁM

BUDAPEST 1972.

A szám munkatársai: Balassa M. Iván (BMI), Füzes Endre (FE), Hofer Tamás (HT), Katona Imre (KI), Kecskés Péter (KP), Magyar Róza (MR), Raffay Anna (RA), Selmeczi Kovács Attila (SKA), Voigt Vilmos (VV)

Szerkesztő: Kecskés Péter

Szerkesztőségi cím: Budapest, VIII., Könyves Kálmán körút 40.

Szerkesztőségi titkár: Anka Mária

Kiadja a Magyar Néprajzi Társaság

Kézirat gyanánt

BEVEZETŐ

Századik évébe lép nehézsorsú, gondjai megoldására mindmáig elegendő segítséget nem kapó **Néprajzi Múzeumunk**. Száz éve, 1872-ben jelent meg a **Magyar Népköltési Gyűjtemény** első kötete Arany László és Gyulai Pál szerkesztésében — 13 kötet követi még ezt az elsőt. Nevezetes év ez a magyar néprajzi kutatás számára, emléikkel, gondokkal, eredményekkel terhes is, áldott is. S közelít — ha majd két évtizednyi távolból — Társaságunk s az **Ethnographia** századik évfordulója is. Aligha ez az oldalnyi bevezető a hivatott az eltelt és közelítő száz esztendő történeti eseményeinek, a magyar néprajz historikumának felmérésére. Mégis, a **Néprajzi Hírek** útnak indításakor egy tényrt leszögezhetünk. Sem Társaságunk folyóirata, sem egyéb kiadványaink nem törekedtek a magyar néprajz és folklór eseményeinek rögzítésére. Nehéz sora lenne annak, aki a magyar néprajzi kutatás kibontakozásának történetét napjainkig meg akarná írni. Talán az első évek még inkább tudatában voltak az alapítás, az első lépések fontosságának, s ez tükröződik központi folyóiratunk első évfolyamaiban is. A **Néprajzi Hírek** egyéb feladatai mellett arra törekszik, hogy kutatási területünk eseményeit és eredményeit hitelesen foglalja össze, s tárja a **Magyar Néprajzi Társaság** egyre bővülő tagsága elé, s így őrizze meg a jövő számára. Ezzel válik kis közlönyünk egyszerre tájékoztató, összefogó és szervező lappá, s ugyanakkor a néprajz és a folklór történetének egyik adattárává. Világos előttünk, hogy egy-egy tudományág története nemcsak — sokszor nem is elsősorban — a hivatalos közlésekben, ülésekről szóló beszámolókból lehet fel, nem is egyszer egy-egy kísérletező, bátortalanul vitázó cikk mutatja egy új irányzat kezdetét, első jelzéseit. Az eseménytörténetnek, a historia domus-nak mégis értéke, jelentősége van. Szervező, tájékoztató közlönyünk elsősorban ezt a feladatot vállalja. Kérjük Társaságunk minden tagját, mindenkit, akit a magyar néprajzi és folklór kutatás érdekel, fogadja szívesen a **Néprajzi Hírek** egymást követő számait. Jövője ettől a fogadtatástól függ.

Ortutay Gyula

TÁRSASÁGI HÍREK

A Magyar Néprajzi Társaság tagjainak névsora

I. rendes tagok

Adorján Imréné — Kecskemét; Andrásfalvy Bertalan — Pécs, vt;
Anka Mária — Bp.; Antal András — Bp.; Antal Károly — Szécsény;
Attányi Károlyné — Bp.

Bakó Ferenc — Eger; Balassa Iván — Bp., ügyvezető alelnök; Balassa M. Iván — Bp.; Balássy László — Bp.; Balogh István — Debrecen; Balogh Judit — Kaposhomok; Balogh László — Bp.; Báldy Flóra — Baja; Bálint Alajos — Szeged; Bálint Béla — Bp.; Bálint Péterné — Bp.; Bálint Sándor — Szeged, vt.; Banó István — Bp.; Barabás Jenő — Bp., vt.; Barbalics Imre — Debrecen; Barbarits Lajos — Bp.; Bárdi Ida — Hódmezővásárhely; Bárdos Lajos — Bp.; Bárdosi János — Szombathely; Barna Gábor — Kunszentmárton; Bárth János — Kalocsa; Bartos Tibor — Bp.; Beck Zoltán — Orosháza; Belényesy Márta — Bp.; Bellon Tibor — Karcag; Bencsikné, Sergő Erzsébet — Bp.; Bene Zsuzsanna — Bp.; Benedek László — Berettyóújfalu; Bereczki Imre — Dévaványa; Béres András — Debrecen; Berta Gyula — Kisgyalán; Berza László — Bp.; Berze Nagy Ilona — Dunaföldvár; Besenczi Sándor — Ordas; Bihari Anna — Nyíregyháza; Bodgál Ferenc — Miskolc; Bodnár Bálint — Pátroha; Bodó Sándor — Miskolc; Bodrogi Tibor — Bp., alelnök; Boglár Lajos — Bp.; Borbiró Virgílné — Bp.; Boross Marietta — Bp.; Borsai Ilona — Bp.; Borsodi Ferencné — Szentes; Borsosné, Irányi Lujza — Bp.; Bosnyák Sándor — Bp.; Botka Ferenc — Bp.; Bódi Erzsébet — Karcag; Bödő Gábor — Bp.; Bölcskei Imre — Szentes; Burgyán Miklós — Bp.; Buzás Andor — Bp.

Czakó Gyula — Ózd; Csaba József — Csákánydoroszló; Csalló Jenő — Bp.; Csalog Zsolt — Bp.; Csalog Zsoltné — Bp.; Csanády Júlia — Bp.; Csapkay István — Győr; Csilléry Klára — Bp., vt.; Csipka László — Bp., ellenőr; Csizmadia Andor — Bp.; Csordás István — Hódmezővásárhely; Csukás Irén — Békés; Csulák Mihály — Kismaros.

Dala József — Celldömölk; Dám László — Debrecen; Dankó Imre — Debrecen, vt.; Dénes Gyuláné — Sopron; Diószegi Vilmos — Bp., vt.; Diószegi Zsuzsa — Debrecen; Dobák István — Bp.; Dobos Ilona — Bp.; Dobrossy István — Debrecen; Domanovszky György — Bp.; Domokos Pál Pé-

ter — Bp.; Domokos Péter — Bp.; Domonkos Ottó — Sopron; Dorogi Márton — Püspökladány, Dömötör Ákos — Bp.; Dömötör Sándor — Bp.; Dömötör Tekla — Bp., vt; Dudás László — Makád; Durkó Antal — Békés.

Ecsedy Csaba — Bp.; Égető Melinda — Bp.; Együd Árpád — Siófok; Eperjessy Ernő — Bp.; Erdei Ferencné — Bp.; Erdélyi István — Bp.; Erdélyi Zoltán — Bp.; Erdész Sándor — Nyíregyháza; Erdődi József — Bp.; Erőss László — Bp.

Fábián Gyula — Bp.; Fábián Margit — Érd; Faltisz János — Pécs; Faltisz Jánosné — Pécs; Faragóné, Török Katalin — Bp.; Farkasné, Horváth Sarolta — Bicske; Farkas Ferenc — Hódmezővásárhely; Fazekas János — Bp.; Fehér Gyula — Bp.; Fehér Zoltán — Bátya; Fekete Éva — Balassagyarmat; Fekete István — Homokmégy; Fél Edit — Bp.; Ferenczi Imre — Szeged; Filep Antal — Bp., szakosztály titkár; Flórián Mária — Bp.; Fokos F. Dávid — Bp.; Forrai Ibolya — Bp.; Földes László — Bp., főtitkár; Földes Lászlóné — Bp.; Földyné, Virány Judit — Bp.; Franciscy József — Bp.; Fügedi Márta — Debrecen; Fülöp István — Zalaegerszeg; Fülöp Lajos — Gyöngyös; Für Lajos — Bp.; Füstí Molnár Bálint — Szentest; Füzes Endre — Bp., pénztáros.

Gáborján Alice — Bp.; Gábor Judit — Balassagyarmat; Gáldi László — Bp.; Gaudi Árpádné — Kunszentmiklós; Gémes Balázs — Kecskemét; Gergely Pál — Bp.; Gonda Béla — Bp.; Gráfik Imre — Bp.; Grallert Izabella — Bp.; Gremsperger Zsuzsanna — Bajna; Gulyásné, Vajkai Zsófia — Bp.; Gunda Béla — Debrecen, alelnök; Gunst Péter — Bp.; Gyarmathy Miklós — Nemeskeresztúr; Gyenis Gyula — Bp.; Györffy György — Bp.; Györffy Lajos — Túrkeve; Györfi Imréné — Karcag; Gyuricza Mihály — Szigetszentmiklós.

Hagymásy Sándor — Mezőtúr; Hajda György Zsigmond — Bp.; Hajdú Mihály — Bp.; Halász Péter — Bp., szakosztálytitkár; Halmos István — Bp.; Harmatta János — Bp.; Hatházy Lajosné — Fehérvárcsurgó; Havas Gáborné — Bp.; Heckenastné, Veres Éva — Bp.; Hegyi Imre — Bp.; Hlaváts Elinor — Bp.; Hofer Tamás — Bp., vt; Hoffmann Tamás — Bp., vt; Hoppál Mihály — Bp.; Horváth László — Bp.; Horváth Terézia — Bp.; Huley Alfréd — Páhi.

Illy Lászlóné — Bp.; Ikvai Nándor — Szentendre; Ikvai Nándorné — Szentendre; Istvánovits Márton — Bp., vt.

Jáky Jánosné — Bp.; Jambrich Kázmér — Szigetvár; Janó Ákos — Sárospatak; Jávor Katalin — Bp.; Juhász Antal — Szeged; Juhász János — Fehérvárcsurgó.

Kakuk Mátyás — Kunszentmárton; Káldi Gyula — Bp.; Kállay István — Bp.; Kálmánfi Béla — Esztergom; Kapcár Rozália — Nyékládháza; Kaposvári Gyula — Szolnok; Kapros Márta — Balassagyarmat; Kara Tiborné — Bp.; Kardos László — Domaszék; Karig Sára — Bp.; Károly Sándor — Bp.; Kasó Katalin — Bp.; Katona Imre — Csongrád; Katona Imre — Bp., szakosztályelnök; Cs. Katona Imre — Bp.; Kecskés Péter — Bp., titkár; Kecskés Péterné — Bp.; Kékesi Béla — Alsónémedi; Kelemen Ferenc — Hollókő; Kenéz Győzőné — Bp.; Kerecsényi Edit — Nagykanizsa; Kiglics István — Bp.; Kisbán Eszter — Bp., vt; Kispista István — Bp.; Kiss Attila — Pécs; Kiss Etelka — Nagydorog; Kiss Lajos — Bp.; Klinkó József — Bp.; Knézy Judit — Kaposvár; Kóczián Andrásné — Bp.; Kodolányi János — Bp., vt; Komáromy József — Miskolc; Koós Jenő — Bp.; Koppány János — Tótkomlós; Korompay Bertalan — Bp.; Kósa László — Bp.; Kotroczó Bozsik — Nádújfalu; Kovács Ágnes — Bp., vt; Paládi-Kovács Attila — Bp.; Selmeczi Kovács Attila — Bp.; Kovács Jenő — Bp.; Kovács József — Ráckeve; Kovács Júlia — Bp.; E. Kovács László — Gömörszőlős; K. Kovács László — Bp., vt; Kovács Margit — Kenyeri; Kovács Miklós — Bp.; K. Kovács Péter — Bp., vt; Kovács Zoltán — Bp.; Körmendi Géza — Tata; Kresz Mária — Bp., vt; Kretzoi Miklós — Bp.; Kristó Nagy István — Bp.; Kriza Dánielné — Bp.; Kriza Ildikó — Bp.; Kulcsár Katalin — Bp.; Kurucz Albert — Debrecen; Küllős Imola — Bp.

Ladányi Erzsébet — Bp.; Lakatos Károly — Tokaj; Lammel Kálmánné — Bp.; Láng János — Bp.; Lányi Ágoston — Bp.; László Gyula — Bp.; Lele József — Tápé; Lengyel Béláné — Bp.; Létay Miklós — Bp.; Lieskő György — Bp.; Ligeti Lajos — Bp.; Lindberger Tamás — Bp.; Lipták Gáborné — Balatonfüred; Lipták Pál — Bp.; Lovász Antalné — Tatabánya; Lukács László — Debrecen; Lükő Gábor — Bp.

MaácZ László — Bp.; Macál Erzsébet — Kiskőrös; Macskásy Pál — Bp.; Máday Gyula — Miskolc; Magyar Kálmán — Kaposvár; Makra Sándor — Bp.; Mándoky K. István — Bp.; Mándoki László — Pécs; Manga János — Bp., vt; Marjalaki Kiss Lajos — Miskolc; Markó Imre Lehel — Pölöskefő; Marosán Lajosné — Bp.; Maróti Lajosné — Bp.; Marsall László — Bp.; Martin György — Bp.; Martin Györgyné — Bp.; Marton Lászlóné — Bp.; Matolcsi János — Bp.; Márffy József — Bp.; Márk Tivadar — Bp.; Márton László — Békés; Mártha Zsuzsanna — Bp.; Máté Zsigmondné — Bp.; Medgyes Éva — Bp.; Méri István — Bp.; Mészáros Johanna — Bp.; Mihályi Rozina — Pécs; Mike Györgyi — Lábod; Miklya Jenő — Szeghalom; Mizser Lajos — Újszász; Mokány Miklósné — Békés; Moldován Domonkos — Bp.; Molnár Ambrus — Hajdúhadház; Molnár Antal —

Bp.; Molnár Balázs — Bp.; Molnár Balázné — Bp.; Molnár István — Bp.; Molnár István — Bp.; Molnár József — Bp.; Molnár László — Bp.; Molnár Mária — Bp.; Molnár Mátyás — Vaja; Mona Ilona — Bp.; Morvay Judit — Bp., vt; Morvay Péter — Bp., szakosztályelnök; Szabóné, Muraközi Ágota — Nyíregyháza; Muszka Erzsébet — Bp.; Müller Géza — Mohács.

Nagy Dezső — Bp.; Nagy Géza — Bp.; Nagy Géza — Karcsa; Nagy Gyula — Orosháza; Nagy József — Jászberény; Nagykáldi Attila — Bp.; Nagy Kálmán — Fényeslitke; Nagy Sándorné — Bp.; Nagy Zoltán — Bp.; Nánási Mihály — Kisújszállás; Németh Imre — Bp.; Németh Károly Órbottyán; Németh Lajosné — Bp.; Némethy Endre — Bp.; Novák Ferenc — Bp.; Novák László — Debrecen; Nógrádi Géza — Sárovar; Nyárádi Mihály — Nyíregyháza; Nyiri Lajos — Békéscsaba.

Oláh Andor — Békéscsaba; Olsvay Imre — Bp.; Ortutay Gyula — Bp., elnök; Ónody Béláné — Szentendre;

Órsi Julianna — Karcag.

Papp Géza — Bp.; Papp János — Debrecen; Papp József — Bp.; Papp László — Bp.; Papp Zoltánné — Debrecen; Papp Zoltán Sándor — Bp.; Patai Mária — Bp.; Patay Árpád — Bp.; Pál Ferenc János — Bp.; Páska Csaba — Bp.; Pásztor Magdolna — Bp.; Pesovár Ernő — Bp.; Pesovár Ferenc — Székesfehérvár; Perecsényi Sándor — Debrecen; Petánovits Katalin — Keszthely; Petárcsák Tivadar — Sárospatak; Péter Erzsébet Ilona — Bp.; Péter László — Szőreg, vt; Péterfy László — Bp.; Pintér Edit — Bp.; Pintér Sándor — Kiskunmajsa; Platty Iván — Táborfalva; Polyák Ferenc — Helvéci-Matkó; Poór Ferenc — Keszthely; Puskás Károly — Bp.; Pusztai Jánosné — Bp.

Raffai István — Veszprém; Raffay Anna — Bp.; Rajeczky Benjámín — Bp.; Rassy Tibor — Bp.; Regius János — Bp.; Reuter Camillo — Pécs; Revuczky Béláné — Albertirsa; Roskó Lászlóné — Bp.; Róna Tas András — Bp.; Ruzsás Lajos — Pécs.

Sarosáczy György — Mohács; Sándor István — Bp.; Sándor Mihályné — Berettyóújfalu; Sári Vilmos — Bp.; Sári Szabó Gáborné — Bp.; Sárkány Mihály — Bp.; Scheiber Sándor — Bp.; Schiffer Ferenc — Celldömök; Schram Ferenc — Bp.; Schwalm Edit — Eger; Sebesi Lászlóné — Kétegyháza; Sebestyén Ádám — Kakasd; Selmeczi László — Szolnok; Serfőző Józsefné — Bp.; Sipos Gyuláné — Bp.; Solymos Ede — Baja; Sőregi János — Debrecen; Sugár Lajos — Bp.; Sütő Sándor — Debrecen.

Szabadfalvi József — Debrecen; Szabolcsi Bence — Bp.; Szabó Csabáné — Bp.; Szabó Dénes — Bp.; Szabó János — Bp.; Szabó Lajos — Tak-

taszada; Szabó László — Szolnok; Szabó Miklós — Győr; Szalmási Pál — Bp.; Szalontai Barnabás — Nyírbátor; Szarvas Gábor — Jászfelsőszentgyörgy; Szántó Józsefné — Bp.; Szász János — Bp.; Szemerkenyi Ágnes — Bp.; Szentés Jánosné — Érd; Szentmihályi Imre — Zalaegerszeg; Szerdahelyi István — Gyula; Szép Gyöngyi — Dunaújváros; Szépe György — Bp.; Szilágyi Béláné — Bp.; Szilágyi Miklós — Cegléd; Szivák Piroska — Győr; Szokody Gyula — Dabas; Szolnok Lajos — Bp., vt; Szőke Sándor — Dombóvár; Szücs István — Vajdácaska; Szücs Sándor — Biharnagybajom.

Takács Imre — Bp.; Takács József — Kecskemét; Takács Lajos — Bp., szakosztályelnök; Takáts Gizella — Mosonmagyaróvár; Takáts Gyula — Kaposvár; Tarnay Margit — Bp.; Tasi József — Bp.; Tatár Katalin — Nyíregyháza; Tavasz Tiborné — Pécs; Tálasi István — Bp., alelnök; Tárkány Szücs Ernő — Bp.; Tátrai Zsuzsanna — Bp.; Terge Lajos — Polgár; Timaffy László — Győr; Tófalvi Sándor — Bp.; Tóth Ildikó — Bodrogalom; Tóth János — Jászberény; Tóth János — Bp.; Tóth Margit — Hajdúdorog; Törő László — Veszprém; Tötössy Edit — Bp.; Turi Róbert — Kerékteleki.

Ujváry Lajos — Bp.; Ujváryné, Kerékgyártó Adrienne — Bp.; Ujváry Zoltán — Debrecen; Uray Géza — Bp.; Uray Gézané — Bp.

Vajkai Aurél — Balatonalmádi; Varga Ádám — Bp.; Varga Gyula — Debrecen; Varga Hajdú István — Bp.; Varga Imre — Pécs; Vargha László — Bp., vt; Varga Marianna — Bp.; Varga Zsuzsa — Bp.; Vargyas Lajos — Bp., vt; Vas István — Bp.; Vass Ottó — Bp.; Váray Lászlóné — Győr; Váróné, Igaz Mária — Bp.; Velekei Árpád — Kecskemét; Velekei Árpádné — Eger; Veres László — Debrecen; Végh József — Bp.; Vincze István — Bp., vt; Vitális Ilona — Bp.; Voigt Vilmos — Bp., szakosztálytitkár; Volly István — Bp.; Vorák József — Kiskunhalas; Vöő Imre — Szigetszentmiklós; Vujicsics D. Sztojan — Bp.

Wellmann Imre — Bp., Wisinger Istvánné — Bp.

Zaláni Béla — Bp.; Zeke Gyula — Bp.; Zentai János — Pécs; Zólyomi József — Balassagyarmat; Zupkó Béla — Mezőkövesd.

Zsiros Katalin — Szentés; Zsoldos István — Kisújszállás.

A névsorban az 1970—1973 közötti időszakra választott tisztségviselőket is feltüntettük (vt = választmányi tag). Az összesítésben az 1972. március 1. előtt felvett tagok szerepelnek.

**A MAGYAR NÉPRAJZI TÁRSASÁG
1971. ÉVI KÖLTSÉGVETÉSI BESZÁMOLÓ JELENTÉSÉBŐL**

Pénzforgalom alakulása

1970. évi pénzmaradvány	22.757,—
Költségvetési támogatás	55.700,—
Saját bevételek: tagdíjból	7.545,—
kiadvány eladásból	46.657,—
Összesen:	132.659,—

K i a d á s o k

Főfoglalkozású dolgozók munkabére	18.865,—	
Részfoglalkozású dolgozók munkabére	2.075,—	
Bérmegtakarítás terhére jutalom	500,—	
Megbízási díj	1.865,—	
Allományba tartozók jutalma	2.349,—	
Kiküldetés	952,60	
Reprezentáció	285,50	
Különféle személyi kiadás	62,—	
Ingófenntartás	74.208,95	
Szakmai anyag beszerzése	10.057,75	
Szállítás	193,—	
Posta	4.691,20	
Társadalombiztosítási járulék	2.331,—	
Egyéb szolgáltatás	743,—	
Lakbérhozzájárulás	336,—	
Kiadások összesen		119.515,—
Függő kiadás		1.259,—
1971. évi pénzmaradvány		11.885,—

Készletek alakulása

Kiadványkészlet értéke	421.117,—
Kézikönyvtár értéke	5.748,—
Fogyóeszközök 5 ⁰ / ₀ -os értéke	13.618,—
Készletek összesen	440.483,—

Az Ethnographia szerkesztőségi közleménye

A Magyar Néprajzi Társaság folyóiratának, az Ethnographiának szerkesztője és ezzel kapcsolatban szerkesztőségi címe is megváltozott, új cím: **Földes László**, Budapest, VIII., Könyves Kálmán körút 40. Megváltozott a szerkesztői bizottság összetétele is. A szerkesztő bizottság elnöke: **Balassa Iván**, a Néprajzi Társaság ügyvezető alelnöke, tagjai: **Dömötör Tekla**, **Gunda Béla**, **Katona Imre**, **K. Kovács László**, **Martin György**, **Takács Lajos**, **Vinceze István**, **Voigt Vilmos**.

Az Ethnographia 1972/1. számának tartalmából

A tanulmányok sorában **K. Dobrowolski** a hagyományos paraszti kultúráról értekezik a dél-lengyelországi XIX. és XX. századi forrásanyag alapján. **Hofer Tamás** a magyar kettős udvarokról ír. **Kristó Gyula** a XI—XIII. századi epikánk és az Árpád-kori írásos hagyomány kapcsolatát tárgyalja. A kisebb közleményekben **Tálas István** adatokat és szempontokat közöl a szálláskertes települések kutatásához. **Kerényi György** cikkének címe: Egy koldusének változatai („Igricek — énekes koldusok”). A viták, vélemények rovatban **Major Jenő**, **Kovalovszki Júlia**, **Méri István** hozzászólásai olvashatók **Szabó István**: A falurendszer kialakulása Magyarországon (X—XV. század) c. művével kapcsolatban.

A kutatók, életművek rovatban **Ortutay Gyula Bán Aladár** emlékezete címmel írt méltatást. A 70 esztendő **Domonkos Pál Pétert** **Vargyas Lajos** köszöntötte. **Dömötör Tekla** **Trencsényi-Waldapfel Imréről** (1908—1970), **Veres Péter V. N. Csernyecovról** (1905—1970) írt nekrológot.

A könyvismertetések után a filmek rovatban megjelenik a magyar néprajzi filmek katalógusszerű jegyzéke (**Hoppál Mihály**); a Budapesti Történeti Múzeumban megrendezett magyar népművészettörténeti kiállítás gondolati alapjainak ismertetése a kiállításrendező **Csilléry Klárától**. Végül a hírek, krónika rovatban számos hazai és külföldi rendezvényről kapunk beszámolót.

Értesítés

A Magyar Néprajzi Társaság 1972. április 26-i választmányi ülésének határozata értelmében a Néprajzi Hírek 1—2. számát a társaság minden

tagja megkapja. A 3—4. számtól kezdődően csak azok a tagok részesülnek a juttatásban, akiknek tagdíjhátralékuk nincs. Kérjük a fentiek szíves tudomásulvételét.

A Néprajzi Társaság plenáris és előadó ülése februárban

A Néprajzi Társaság plenáris ülésén, február 23-án **Vargha László** vetített képes előadást tartott. A magyarországi XVIII—XIX. századi gazdaságtörténeti, építészettörténeti emléktanyag néprajzi kapcsolatait tárgyaló előadás az agrármúzeológiai és gazdaságtörténeti műemlékvédelem kérdéseire is kitért. A nagy sikerű rendezvény (85 fő) interdiszciplináris jellege révén utat mutatott a néprajzi múzeológia, műemlékvédelem és építészettörténet kérdéseinek együttlátása felé.

Az Önkéntes Gyűjtő- és Folklor Szakosztály február 17-én előadó ülést tartott több, mint 150 résztvevővel. **Kallós Zoltán** „Balladák könyve”-nek megjelenése alkalmából megrendezett ülésen **Andrásfalvy Bertalan**, **Vargyas Lajos**, **Martin György** és **Hofer Tamás** méltatták a gyűjtemény jelentőségét és a kutató életútját. A rendezvényt eredeti hangszalagokkal, film- és diavetítéssel illusztrálták. A nagy érdeklődésre való tekintettel a rendezvényt későbbi időpontban megismétlik.

Szakosztályi rendezvények márciusban

„Természeti és termelő gazdálkodás a magyar őstörténet korai szakaszában” címmel **Bartha Antal** tartott előadást a Néprajzi Társaság Anyagi Kultúra Szakosztályának rendezésében. A március 1-én vitaüléssé bővülő rendezvényen (80 fő) a felkért hozzászólók, **Gulya János** és **Fodor István** nyelvészeti, illetve régészeti oldalról világították meg a színvonalas előadás egyes kérdéseit. Különösen az ugorság gazdasági kultúrájának megítélésében alakult ki a legújabb kutatások ismeretében figyelemre méltó vita (nomadizmus, komplex gazdaság).

A Társaság Önkéntes Gyűjtő Szakosztálya és a Hazafias Népfront Honismereti Bizottsága tanácskozást tartott március 16-án a magyar népi játékok gyűjtéséről. A vitaülés előadója **Barsi Ernő** volt, aki a Győr megyei énekes gyermekjátékokat ismertette. Az előadás után a jelenlévők (55 fő) kerekasztal-megbeszélésen vettek részt, s értékelték a népi játékok kutatási eredményeit.

A Folklór Szakosztály rendezésében március 22-én a szegedi **Heltai** Bálint tartott előadást „Önrímek a magyar népköltészetben” címmel. A felolvasó ülésen negyven érdeklődő előtt a főiskolai hallgató előadó statisztikai-strukturalista módszerrel elemezte témáját.

Az Anyagi Kultúra Szakosztály március 29-én tartott felolvasó ülést. **Paládi-Kovács Attila** a magyar parasztság takarmánygazdálkodásának kialakulásáról és történeti fejlődéséről adott elő. A tartalmas előadáshoz **Andrásfalvy Bertalan** és **Földes László**, mint felkért hozzászólók tették meg észrevételeiket.

Társasági rendezvények áprilisban és májusban

Az Anyagi Kultúra Szakosztály április 26-i felolvasó ülésén **Kósa László** „Egy bácskai mezőváros néprajzi képe” c. előadását tartotta meg. A Zentáról szóló előadás ötvenfőnyi hallgatóság előtt hangzott el. Felkért hozzászólók voltak: **Égető Melinda** és **Juhász Antal**.

Május 3-án dr. **Jean Cuisenier** francia professzor „Az európai társadalmak néprajza” címmel tartott előadást a Néprajzi Társaság plenáris ülésén.

A Néprajzi és a Közgazdasági Társaság közös rendezésében került sor május 24-én „A néprajzi jelenkutatás II.” tanácskozásra. A múlt év decemberi tanácskozás folytatásaként most a néprajztudomány és a közgazdaságtan kapcsolata nyert megvilágítást. A vitaülésen **Filep Antal** tudománytörténeti ihletésű, **Paládi-Kovács Attila** az interdiszciplináris lehetőségeket felvető előadást tartott. **Andorka Rudolf** referátumában a statisztikai módszerek eredményességét igazolta a szemléletes példákön keresztül (öngyilkosság, egyke). A résztvevők (42 fő) különösen néprajzi oldalról hangsúlyozták a közös munka fontosságát. Az elnökök, **Bodrogi Tibor** és **Csanády András** a további kapcsolatkeresés igényét húzták alá.

Tudományközi vitafórum

A Néprajzi Társaság Folklór Szakosztálya és a Tudományos Ismeretterjesztő Társulat Néprajzi Csoportja közös rendezésben, a Kossuth Klubban három vitaülésből álló, Tudományközi vitafórum c. rendezvényt tartott. Az előadások célja volt, hogy a szereplő folklór-témák az interdiszciplináris kutatások fényénél új, a tudomány és ismeretterjesztés szempontjából hasznosítható megvilágítást kapjanak.

Az első előadást február 14-én **Schram** Ferenc tartotta „Boszorkányhit és boszorkányüldözés” címmel. Népes hallgatóság (72 fő) előtt elhangzott előadáshoz több hasznos észrevétel és hozzászólás csatlakozott. **Kulcsár** Zsuzsa nyugat-európai kitekintést adott, **Kovács** Zoltán a vonatkozó orosz anyagot ismertette, **Sík** Ferenc a boszorkány-kérdés jogi oldalát emelte ki, **Grynaeus** Tamás pszichiátriai kérdésekre hívta fel a figyelmet

A második vitaülés március 6-án került megrendezésre „Sámánok és táltosok” témakörben. Az előadónak felkért **Diószegi** Vilmos betegség miatt nem tudott részt venni az ülésen, így **Katona** Imre szakosztályelnök vállalta el a referátumtartás feladatát. A hozzászólók közül **Király** József pszichológiai, **Grynaeus** Tamás pszichiátriai, **László** Gyula régészeti és **Tatár** Magdolna orientalisztikai oldalról közelítette meg a témát. Az érdeklődéssel kísért (62 fő) vitaülést későbbi időpontban, az előadók és hozzászólók számának kibővítésével megismétlik.

A vitafórum harmadik rendezvényére április 27-én került sor „Varázslók és titkos társaságok” címmel. Előadó **Boglár** Lajos, felkért hozzászólók **Fodor** Sándor, **Gaál** Ernő, **Kákossy** László és **Sárkány** Mihály voltak.

Konferencia a korai görög epika összehasonlító vizsgálatáról

Az Ókortudományi Társaság, az MTA Ókortudományi Tanszéki Kutató Csoportja és a Néprajzi Társaság Folklor Szakosztálya közös rendezésében A korai görög epika összehasonlító vizsgálata c. konferenciára került sor április 25—27-én a Magyar Tudományos Akadémia Képes Termében.

Április 25-én a következő előadások hangzottak el: **Kara** György: A mongol eposz forrásai, **Lőrincz** László: Az altáji törökség hősepikája, **Istvánovits** Márton: Paleokaukázusi eposz, **Voigt** Vilmos: A magyar hősepika összehasonlító kutatási problémái, **Korompay** Bertalan: A finn eposz kutatásának ötven éve és **Ritoók** Zsigmond: Fokozatok a görög epika fejlődésében.

Az ókori keleti és görög epika kapcsolatait tárgyalta hét kutató az április 26-i előadásokon: **Komoróczy** Géza: Mezopotámiai epikai kérdések, **Pákozdy** László: Az óizraeli nemzeti eposz kérdéséhez, **Maróth** Miklós: Ugariti epikus stílus — görög epikus stílus, **Harmatta** János: Ókori keleti epika — görög epika, **Hahn** István: A temenos az ókori Keleten és Homérosnál, **Tegyey** Imre: Nestór mykénei és homérosi birodalma és

Sarkady János: A görög társadalom fejlődése a 12—8. században.

Április 27-én a következő témák szerepeltek: **Katona Inre:** Albán énekmondók, **Vekerdy József:** A cigány epikus stílus kérdései, **Falus Róbert:** A homérosi invokációk, **Szepes Erika:** Hármasságok a homérosi Déméter-himnuszban, **Borzsák István:** Hősi eposz — nem-hősi társadalom (Homéros és az augustusi Róma) és **Szabó Árpád:** Homérosi humanizmus.

K. I.

Néprajzi dolgozatok a Tudományos Diákkörön

A Tudományos Diákkörök X. Országos Konferenciája társadalomtudományi szekciójának néprajzi alszekciója április 10—12-én Budapesten tartotta felolvasó üléseit. A rendezvényen a budapesti ELTE és a debreceni KLTE néprajzi tanszékeinek hallgatói ismertették dolgozataikat.

A budapestiek mezőcsáti terepmunka alapján négy dolgozattal jelentkeztek: hétköznapiak és ünnepek (**Joób Emőke**), gazdaság- és néptörténet (**Kocsis Gyula**), rétegproblémák (**Salamon Anikó**) és mezővárosi gyűjtőgetű tevékenység (**Szanyi Mária**) témákban. A debreceni hallgatók mátraderecskei gyűjtőtapasztalatok alapján a víz szerepével (**Bárdi Ida**) és a falu hitvilágával (**Fügedi Márta**) foglalkoztak, továbbá a jász etnikum körülhatárolása (**Barna Gábor**), nyírségi teherhordás (**Novák László**) és a menyét a magyar folklórban (**Szémán Zsuzsa**) témákról írtak dolgozatot. A tanulmányokat **Tálas István** és **Gunda Béla** egyetemi tanárok bírálták el.

A Néprajzi Társaság ezen alkalomból egyezer forint pénzjutalmat biztosított, s a jövőben a tudományos diákköri néprajzi dolgozatok támogatására a **Honti János-díjat** fogja megalapítani. A társaság, mint a néprajztudomány társadalmi fóruma, ezzel is kifejezésre kívánja juttatni, hogy a néprajz szakos hallgatók munkájára iránt elismerő érdeklődést tanúsít.

A CA-hozzájárulások befizetésének új rendje

A Current Anthropology (CA) folyóiratot — hogy megpróbáljuk röviden bemutatni azoknak, akik nem ismerik — a Wenner-Gren Alap anyagi támogatásával Sol Tax professzor (Chicago) szerkeszti és adja ki. Célja, hogy átfogja a szó angolszász értelmében vett antropológia szétágazó kutatási területeit és a világ különböző részein tevékenykedő ku-

tatókat, előmozdítsa együttműködésüket, összefoglaló informáló cikkek, viták, hírek, rövid kutatási beszámolók közlésével. A folyóiratot elő lehet fizetni, azonban világszerte mintegy 3000 kutató — köztük 59 magyar szakember is —, mint associate, tag, ill. társkiadó, kapja a lapot. Az associate-ok felkérésre recenziókat, cikkeket, vita-hozzászólásokat írnak, felelnek a kiadó által hozzájuk intézett kérdésekre válaszlevelek formájában, nevük, címük megjelenik az egy-két évenként kiadott címjegyzékben.

Azokban az országokban, ahonnan devizarendelkezések miatt az associate-ok alacsonyan megállapított anyagi hozzájárulásukat nem tudják befizetni Chicagóba, valamely helyi tudományos intézmény gyűjtötte össze a helyi pénznemben megállapított díjakat. Magyarországon közel tíz éve ezt a szerepet a Néprajzi Társaság látta el.

Az elmúlt évben a CA kiadását a Wenner-Gren Alaptól a Chicago University Press vette át, s megpróbálták a lapot önmagát eltartó, rentábilis vállalkozássá szervezni. Ezzel kapcsolatban megszüntették a helyi pénznemekben történő tagdíjfizetést — ezek a pénzek ugyanis sok adminisztrációs munkát, a Wenner-Gren Alapnak amerikai adókötelezettséget jelentettek, anélkül, hogy a lap anyagi terhein bármit könnyítettek volna. Fölszólították viszont a devizakorlátozások alá eső országokban élő associate-okat, a magyar CA-tagokat is, hogy továbbra is adjanak össze a tagdíjnak megfelelő hozzájárulásokat és fordítsák a CA céljainak megfelelő tudományos vállalkozások támogatásába. A Wenner-Gren Alap díjmentesen tovább küldi a lapot ezekbe az országokba, viszont az önkéntes hozzájárulások befizetését tekinti annak jeléül, hogy az egyes tagok érdeklődése nem szűnt meg a CA iránt. (Másszóval: azoknak, akik az önkéntes hozzájárulást nem fizetik be és tagdíjukat dollárban sem rendezik, nem fogják tovább küldeni a lapot.)

A Néprajzi Társaság választmánya 1971. XII. 15-i ülésén úgy határozott, hogy az új körülmények közt is folytatja a magyarországi CA-tagok önkéntes hozzájárulásainak összegyűjtését. A befizetések összegyűjtésével **Hofer Tamás** választmányi tagot, a pénz kezelésével **Anka Mária** gazdasági ügyintézőt bízta meg. A korábbi gyakorlatnak megfelelően befizetések tehetők Hofer Tamásnál a Néprajzi Múzeumban személyesen, vagy postautalványon. Hofer Tamás szolgál felvilágosítással a CA-t érintő egyéb ügyekben is (közlésre szánt hozzászólások kiküldése, lefordítása, új tagok jelentkezése stb.).

NÉPRAJZI TÁRSASÁG KIADVÁNYAINAK JEGYZÉKE

A Társaságnál megrendelhető kiadványokról, a tagoknak nyújtott vásárlási kedvezményről

Társaságunk jelentős kiadványkészlettel rendelkezik. Kiadványaink zömét tagtársaink az antiquariumi áraknál is lényegesen kedvezőbb feltételekkel vásárolhatják meg.

ETHNOGRAPHIA

folyóiratunk, amely első évfolyamától, 1890-től kezdve rendszeresen minden évben újabb kötettel gyarapodott, ma már felbecsülhetetlen értékű tárházát jelenti a hazai etnográfiai kutatás eredményeinek, a magyar és más népek kultúrájára, szokásaira, népköltészetére vonatkozó ismereteknek.

Megrendelhető teljes évfolyamok:

		teljes ár:	tagoknak kedv. ár:
1891.	(1—10. szám)	60,— Ft	30,— Ft
1906—1919.	(1— 6. szám)	60,— „	30,— „
1922.	(1— 6. szám)	60,— „	30,— „
1934.	(1— 4. szám)	60,— „	30,— „
1941.	(1— 4. szám)	60,— „	30,— „
1943—1948.	(1— 4. szám)	60,— „	30,— „

Megrendelhető egyes számok:

	egy-egy teljes ár:	szám ára: tagoknak kedv. ár:
1890. 1—5., 8—10. szám (megjelent: 1—10)	6,— Ft	3,— Ft

Az 1. szám tartalmából:

Ponori Thewrewk Emil: A cigányokról

Hermann Antal: Hazai néprajzi múzeum alapításáról

Réthy László: A széklyek, s a magyar honfoglalás

Népnyelvi adalékok: Régi magyar népdalok
— — Zala megyei vend népballada.

A 2. szám tartalmából:

Katona Lajos: Etnographia. Ethnologia. Folklore

Nagy Géza: Az emberiség statisztikája

Magyarországi néprajzi múzeum. A társaság múzeumi bizottságának
előterjesztése a vallás és közokt. minisztériumhoz

Réthy László: A svájci „hunnok”

Sebestyén Gyula: Párhuzamos idézetek

Tréfás hangutánzás a XVII. századból

Egy magyar mohamedán Stambulban.

1892 1—6. szám (megjelent: 1—10)

6. Ft

3.— Ft

Az 1. szám tartalmából:

Lehoczky Tivadar: Német telepek Bereg megyében

Kurz Sámuel: Hiencz lakodalom

Wlislöcki Henrik: Erdélyi szász gyermekjátékok

Baróti Lajos: Bánsági német népballadák.

1892.

A 2—3. szám tartalmából:

Wlislöcki Henrikné: Jósuló állatok a kalotaszegi néphitben

Márton József: Növénynevek a nép nyelvében

Veres Samu: A nép hajdani orvosi tudománya

Nagy József: Hegyhát vidéki hangutánzók, mondák és babonák

Kováts S. János: Répczevidéki népszokások

Kálmány Lajos: Magyar vízözön-mondák

Szongott Kristóf: Erdélyi örmény népmesék

Jankó János: A votyákok között

Széll Farkas: Törvénykezési adatok alföldi babonákról.

A 6. szám tartalmából:

Herman Ottó: A halászat, mint ösfoglalkozás és viszonya a néprajzhoz

Török Aurél: Az emberbúvárlat a néprajzban

Vikár Béla: Vadászati hagyományok a finneknél.

1904. 5—10.	szám (megjelent: 1—10.)	6,— Ft	3,— Ft
1905. 5— 6.	szám (megjelent: 1— 6.)	10,— „	5,— „
1927. 1— 2., 4.	szám (megjelent: 1— 4.)	15,— „	7,50 „
1931.	4. szám (megjelent: 1— 4.)	15,— „	7,50 „

A 4. szám tartalmából:

Madarassy László: Az aratókoszorú

br. Nyáry Albert: A palóc anya és gyermeke

Volly István: Beregi karácsonyi népénekek

Honti János: A vogul mesék áttekintése.

1932. 3—4.	szám (megjelent: 1—4.)	15,— Ft	7.50 Ft
1936. 4.	szám (megjelent: 1—4.)	15,— „	7,50 „
1937. 4.	szám (megjelent: 1—4.)	15,— „	7,50 „
1938. 3—4.	szám (megjelent: 1—4.)	15,— „	7,50 „
1940. 2—4.	szám (megjelent: 1—4.)	15,— „	7,50 „
1941. 2—4.	szám (megjelent: 1—4.)	15,— „	7,50 „
1942. 2—4.	szám (megjelent: 1—4.)	15,— „	7,50 „

A 2. szám tartalmából:

Fazekas Jenő: Néprajzi kutatások Észtsországban

Szendrey Zsigmond: Ráolvasóink eredetének kérdéséhez

Vajkai Aurél: Olajütők Veszprém vármegyében

Szendrey Ákos: A magyar áldomás

Nagy Jenő: Temetés, temető és halotti tor a kalotaszegi Magyarvalkón

Gunda Béla: Babonás történetek a homokméggyi (Pest-m.) szállásokról

Gönyey Sándor: Lófarokkötések Szilágy és Szatmár megyében.

A 3—4. szám tartalmából:

- Bartók Béla: A régi magyar népzeneről
 Danckert Werner: A félhang nélküli pentatónia eredete
 Faller Jenő: Adatok a magyar bányász hitéletéhez
 Csete Balázs: Temetés a kalotaszegi Nyárszón
 Molnár József: A szélkötő Kalamona.

Az ETHNOGRAPHIA 1971-ben utánn nyomott számai:

1892.	(7—10. szám)	40,— Ft	20,— Ft
1893.	(1—12. szám)	150,— „	50,— „

MUTATÓK

MUTATÓ az Ethnographia I—L. évfolyamához (Szerzők és cikkeik. — Szó- és tárgy- mutató. Képek és rajzok jegyzéke.)	60,— Ft	30,— Ft

ETHNOGRAPHIA LI—LXXX. (1940—1969) év- folyamának szerzőmutatója (Dokumentatio Eth- nographica: I. évf. 1. szám 1970.)		22,— Ft

MUTATÓ a Néprajzi Értesítő I—XXXII. évfolya- mához (Szerzők és cikkeik. — Szó, tárgy- és személynévmutató. — Helymutató.)	60,—	30,— Ft

SOROZATOK**ETHNOGRAPHIA FÜZETEI**

TÁLASI I.: A jószág enyhelye a Kiskun pusztákon	6,— Ft	3,— Ft
ZOLTAI L.: Debreceni viselet a XVI—XVIII. sz.- ban	10,— „	5,— „
GUISINDE M.: Bambuti	4,— „	2,— „
KISS L.: A Nyírség halászata	6,— „	3,— „
SULÁN B.: Néprajzi kutatások Svájcban	6,— „	3,— „
KOPPERS, W.: Eurázsiai műveltségi érintkezések	6,— „	3,— „

ERIXON, S.: Európai ethnológia	6,— Ft	3,— Ft
PALOTAY G.: Magyar hatások a románok ruházatában	6,— „	3,— „
MARÓT K.: Beszámoló a III. nemzetközi anthropológiai és ethnológiai kongresszusról	4,— „	2,— „
KÓSA L.: A dél-somogyi burgonyatermelés.	8,— „	4,— „

STUDIA ETHNOGRAPHICA

TAKÁCS L.: A kötözőbot Magyarországon	5,— „	2,50 „
FETTICH N.: Újabb adatok az őskori kocsihoz a Kárpát-medencében	6,— „	3,— „
HENNINGER J.: Zum frühsemitischen Nomadentum	10,— „	10,— „
K. KOVÁCS L.: Die traditionelle Milchwirtschaft bei dem Ungarn	14,— „	7,— „
VOIGT V.: Modellálás a folklorisztikában.	10,— „	7,— „

EGYÉB KIADVÁNYOK

EMLÉKKÖNYV KODÁLY ZOLTÁN 60. születésnapjára (38 tanulmányból álló 369 oldalas tanulmánykötet)	60,— „	30,— „
GÖNYEY Sándor: Drávaszögi hímzések	40,— „	20,— „
STRAUSZ Adolf: Bolgár néphit	20,— „	10,— „
TAGÁNYI Károly: A hazai élő jogszokások gyűjtéséről	10,— „	5,— „
ARTES POPULARES 1—1970 (tanulmánykötet)	10,— „	
FOLCLORISTICA 1—1971 (fordításgyűjtemény.	10,— „	

A kiadványvásárlás módja

Kiadványaink személyesen vagy postai úton vásárolhatók a Társaság titkárságánál (Budapest, VIII., Könyves Kálmán körút 40. I. em. — Anka Mária ügyintézőnél). Személyes átvétel esetén kérjük az ügyintéző megkeresését elsősorban szerdán és pénteken 8—12 és 13—15 órák közötti időben. Postai megrendelésre csekklapot küldünk, s a befizetés megtörténte után a kiadványokat postázzuk.

SZEMÉLYI HÍREK

Kitüntetések

ORTUTAY GYULA HERDER-DÍJA

1964-ben alapították Közép-Európa egyik legjelentősebb nemzetközi tudományos és művészeti alapítványát, a Herder-díjat. Bécsben évenként osztják ki írók, zeneszerzők, művészettörténészek, néprajzkutatók között a nemzetközi megbecsülést jelentő díjakat. A magyar szellemi élet olyan kiválóságai részesedtek eddig e kitüntetésben, mint Kodály Zoltán, Németh László, Illyés Gyula, tudósok közül pedig Dercsényi Dezső, Szabolcsi Bence. A magyar néprajztudomány elismeréseképpen is, de elsősorban a maga tudományos és művelődéspolitikai tevékenységének méltó jutalmául 1971-ben Ortutay Gyula akadémikusnak, Társaságunk elnökének ítelték oda a nemzetközi Herder-díjat. A díj átvételére májusban került sor.

A kitüntetés kiegészítője, hogy a jutalmazott a maga szakterületéről harminc évnél nem idősebb kutatót jelölhet meg, aki egy évig különleges ösztöndíjjal a bécsi egyetem keretében folytathat tanulmányokat. Ortutay Gyula választása K. Nagy Ilonára, az MTA Néprajzi Kutató Csoport munkatársára esett, aki ösztöndíjas ideje alatt a magyar epikus népköltészet európai és középkori kapcsolatait fogja tanulmányozni.

Ortutay Gyula akadémikus sokoldalú és gyümölcsöző tevékenységének nemzetközi elismeréséhez a Néprajzi Társaság minden tagja nevében örömmel gratulálunk.

Tálasai István és K. Kovács László kitüntetése

Tálasai István, a történelemtudományok doktora, az Eötvös Lóránd Tudományegyetem Bölcsészettudományi Kara Tárgyi Néprajzi Tanszékének tanszékvezető egyetemi tanára hazánk felszabadulásának 27. évfordulóján a Munka Érdemrend arany fokozata kitüntetést kapta meg.

Ugyanezen alkalomból a Néprajzi Társaság felterjesztése alapján K. Kovács László kandidátus, az MTA Néprajzi Kutató Csoport tudományos főmunkatársa a Munka Érdemrend ezüst fokozata kitüntetésben részesült.

Tálasai professzornak, mint a Néprajzi Társaság alelnökének is, és K. Kovács Lászlónak, aki másfél évtizeden keresztül szerkesztette az Ethnographiát — Társaságunk tagjai nevében gratulálunk és további hasznos munkálkodást kívánunk.

Tudományos fokozatok

Tudományok doktori

A Tudományos Minősítő Bizottság **Tálasi Istvánt**, az ELTE Néprajzi Tanszékének tanszékvezető egyetemi tanárát zártkörű vitán életműve alapján a történelemtudományok doktorának nyilvánította. Opponensek voltak: **Benkő Lóránd**, **Ortutay Gyula** és **Takács Lajos**.

Dömötör Tekla, az ELTE Folklore Tanszékének tanszékvezető docense a február 21-én megtartott nyilvános vitán megvédte „Népszokásaink költészete” című disszertációját, s elnyerte az irodalomtudományok doktora címet. Opponensek voltak: **Kardos Tibor**, **Manga János** és **Ortutay Gyula**.

Egyetemi doktorok

Hoppál Mihály tudományos kutató, az MTA Néprajzi Kutató Csoport tudományos titkára „Egy falu kommunikációs rendszere” c. disszertációját megvédte, és a debreceni KLTE Néprajzi Tanszékén egyetemi doktori szigorlatot tett. A visontai (Heves m.) gyűjtőtapasztalatok alapján megírt tanulmány megjelent (Bp., 1970. 105 oldal), s korlátozott példányszámban a Magyar Rádió és Televízió Tömegkommunikációs Központjában megkapható.

Dobrossy István, a debreceni KLTE Néprajzi Tanszékének gyakor-noka megvédte a nyírségi mezőgazdaság strukturális vizsgálata témában elkészült disszertációját, és egyetemi doktori szigorlatot tett a Gunda Béla egyetemi tanár vezette bizottság előtt.

Kinevezések, alkalmazások és munkahelyváltogatások

A debreceni KLTE Néprajzi Tanszékén 1971-ben végzett hallgatók segédmúzeológusai kinevezést vagy alkalmazást nyertek és megkezdték munkájukat:

Bíró Ibolya — Győr, Xantus János Múzeum,
Forrai Ibolya — Budapest, Néprajzi Múzeum,
Gulyás Éva — Békéscsaba, Munkácsy Mihály Múzeum,
Kovács Ilona — Tata, Kuny Domonkos Múzeum,
Laczkovics Emőke — Sopron, Liszt Ferenc Múzeum,
Petercsák Tivadar — Sárospatak, Rákóczi Múzeum.

Az MTA Néprajzi Kutató Csoport kutató gárdája három új ösztöndíjas gyakornokkal gyarapodott. A Lengyelországban végzett két gyakornok közül **Bódi Erzsébet** a kihelyezett Kelet-Európa-i Osztály (Debrecen) munkájába kapcsolódott be, **Szabó Piroska** pedig a Társadalomnéprajzi Osztályon kezdte meg munkáját. **Zsigmond Gábor**, a budapesti ELTE végzős, néprajz szakos hallgatója is a Társadalomnéprajzi Osztály gyakornoka lett.

Törő László néprajz szakos múzeológust a veszprémi Bakony Múzeum igazgatóhelyettesévé nevezték ki.

Balogh Judit néprajz szakos múzeológus, aki korábban a szekszárdi Balogh Ádám Múzeum dolgozója volt, a tatabányai Kuny Domonkos Múzeum munkatársa lett.

Szentmihályi Imre, a zalaegerszegi Göcseji Múzeum igazgatója megvált munkahelyétől, és Zala megye levéltárának (Zalaegerszeg) tudományos főmunkatársa lett.

Külföldi kutatók Magyarországon — magyar kutatók külföldön

Dr. Herbert Schwedt egyetemi docens és felesége, **dr. Elke Schwedt** március végén és április elején Magyarországra — Budapestre, Kalocsára, Pécsre — látogatott. **Dr. Schwedt** a tübingai néprajzi — újabban empirikus kultúrtudományi — intézetben **H. Bausinger**nek volt első munkatársa, három éve az új stuttgarti egyetemen szociológiát tanít. Fő kutatási témája a község- (falu és város, városrész) vizsgálatok néprajzi és szociológiai metodikája. Feleségének néprajzi és népművészeti képzettsége van, a népművészet elvi kérdéseivel és jelenkori megjelenési formáival foglalkozik, e témakörből megjelent könyve: *Volkskunst und Kunstgewerbe. Überlegungen zu einer Neuorientierung der Volkskunsthochschule (Tübingen, 1970)*.

H. T.

Március elején kéthónapos magyarországi tanulmányútra érkezett Dr. Maija-Liisa **Heikinmäki**, a Finn Tudományos Akadémia kutatója, K. Vilku professor asszisztense. A szokáskutatással foglalkozó tudós kétkötetes disszertációja megjelent: *Die Gaben der Braut bei den Finnen und Esten* (Helsinki, 1970—1971).

Május 2—8. között Magyarországon tartózkodik Dr. Jean **Cuisenier**, a Centre d'Ethnologie Française és a Musée des Arts et Traditions Populaires igazgatója. Május 3-án előadást tart a Néprajzi Társaság plenáris ülésén „Az európai társadalmak etnológiája” címmel. A neves francia tudós, aki a Francia Néprajzi Társaság, új sorozatban 1971-től megjelenő folyóiratának (*Ethnologie Française*) szerkesztője, a Kulturális Kapcsolatok Intézete vendégeként a néprajzi, akadémiai és múzeumi intézményeket fogja meglátogatni.

Dr. Jeleszar Mojszejevics **Meletyinszkij**, a moszkvai Gorkij Világirodalmi Intézet munkatársa az MTA Néprajzi Kutató Csoport Folklór Osztályának vendégeként június hónapban Magyarországra látogat. Az elismert kutató a tudományok doktora, aki hosszú ideig a szovjet epika-kutatás szektorának volt vezetője. A *Folcloristica* 1/1971. évi kötetében található az epikus költészetéről írott tanulmányának fordítása.

Ecsedy Csaba, a Néprajzi Múzeum múzológusa hathónapos tanulmányútra utazott Szudánba február elején. Kutatási témái között szociálantropológiai vizsgálatok szerepelnek, de egy kevésbé ismert kelet-szudáni népcsoport, a burunok között is végez néprajzi gyűjtést.

K. P.

ÉVFORDULÓK — MEGEMLÉKEZÉSEK

5 éve (1967. március 6.) halt meg **Kodály** Zoltán zeneszerző, népzenekutató, a Magyar Néprajzi Társaság tiszteletbeli elnöke.

Száz évvel ezelőtt, 1872. április 4-én alakult meg a Magyarországi Műemlékek Ideiglenes Bizottsága, ez a rendszeres és tudományos műemlékvédelem kezdetét jelentette. A magyar műemlékvédelem szervezete fennállásának 100. évfordulóján a Hazafias Népfront Országos Bizottsága, az Építésügyi és Városfejlesztési Minisztérium, az Országos Műemléki Felügyelőség és a Budapesti Műemléki Felügyelőség ünnepi ülésszakot rendezett. Április 11-én Budapesten az Akadémia dísztermében a műemlékvédelem száz esztendejéről, a szocialista műemlékvédelem céljairól és feladatairól hangzottak el előadások. Április 12-én Székesfehérvárott a város műemléki problémáit tárgyaló tanácskozás volt. Ez alkalomból hirdették ki az ifjúsági műemléki pályázat eredményeit, s a műemléki amatőrfilm pályázat díjnyertes alkotásait is bemutatták.

15 évvel ezelőtt (1957. április 13.) halt meg id. **Kapoli** Antal Kossuth-díjas faragó népművész.

120 éve született (1852. május 3.) **Kálmány** Lajos, korának kiemelkedő folklór-kutatója.

130 éve született (1842. május 16.) **Ujfalvy** Károly jelentős nyelvész, műfordító és néprajzi író.

110 éve született (1862. június 3.) **Katona** Lajos folklorista, a Néprajzi Társaság egyik alapító tagja.

80 évvel ezelőtt (1892. június 30.) született **Lajtha** László Kossuth-díjas zeneszerző és népzenekutató.

100 éves a **Néprajzi Múzeum**. Az intézmény ez alkalomból október első felében centenáriumi tudományos ülészakot szervez. — Ez évben van 100 éve a **Magyar Népköltési Gyűjtemény** I. és II. kötete megjelenésének: ősszel a Néprajzi Társaság jubiláris ülészakot tervez. Következő számunkban visszatérünk a programok ismertetésére.

Az ELTE Folklore Tanszékének 25 éve

Az Eötvös Lóránd Tudományegyetem Folklore Tanszéke az intézet huszonöt éves fennállása alkalmából tudományos ülészakot rendezett április 19-én az ELTE Bölcsészettudományi Kar Tanácstermében.

Ortutay Gyula a Folklore Tanszék negyed évszázadának jelentőségét méltatta. Terminológiai kérdések a magyar folklorisztikában címmel **Dömötör Tekla** tartott előadást. **Voigt Vilmos** a magyar folklór textológiai szabályzatát ismertette. **Katona Imre** a magyar népköltészet stilisztikájának kérdéseit vette számba. A Folklore Tanszéken folyó egyetemes néprajzi oktatásról **Bodrogi Tibor** számolt be.

Az előadásokban hangot kaptak azok a törekvések és eredmények, amelyek az elmúlt negyed század alatt európai rangú alkotóműhellyé és oktató-nevelő fórummá tették az intézetet, továbbá azok a célok is, amelyek meghatározzák az elkövetkező évek munkáját.

K. I.

KIADVÁNYOK

Új néprajzi kiadvány-sorozatok

Artes Populares

Fenti címmel jelent meg az Eötvös Loránd Tudományegyetem Folklore Tanszékének 1. sz. Évkönyve 1970-ben. Szerkesztője **Dömötör Tekla**, munkatársai **Katona Imre** és **Voigt Vilmos**. A 322 oldal terjedelmű kötet a következő fontosabb tanulmányokat és közléseket tartalmazza: **Ortutay Gyula**: A nemzeti és nemzetközi kérdések a néprajzban; **Voigt Vilmos**: A magyar népköltészet az összehasonlító balkáni folklorisztika távlataiban (franciául); **Katona Imre**: Virágének, magyarnóta, népdal; **Nagy Géza**: Kelet-Afrika koisan maradvány-népei. Ezekon kívül ünnepi köszöntő található a kötetben **Ortutay Gyula** 60. születésnapjára és beszámoló **Ake Hultkrantz** magyarországi látogatásáról. A Tanszék történetét **Dömötör Tekla** foglalja össze röviden, s ennek Függeléke közli az 1945—1970. között készült doktori értekezések címjegyzékét. Végezetül **Voigt Vilmos** adja közre 743 tételből álló 1963. évi néprajzi bibliográfiáját. Ehhez név- és tárgymutató szolgál, az egyéb közléseket, illetve címeiket pedig idegen nyelvű kivonat kíséri. (Szerkesztőség: Bp. V., Pesti B. u. 1.; a folyóirat ára 10 Ft.)

K. I.

Folcloristica

A néprajztudomány új publikációs fórummal bővült, megjelent a FOLCLORISTICA 1—1971. A rotaprintes kiadvány az ELTE — Bölcsészettudományi Kara Folklore Tanszékének gondozásában látott napvilágot, mint folklorisztikai fordítások szöveggyűjteménye. A sorozatnak induló kiadvány a nemzetközi folklórkutatás elvi és módszertani szempontból kiemelkedő munkáiból tartalmaz szemelvényeket, szerkeszti **Ortutay Gyula**. Az első szám 400 példányban jelent meg 224 oldalon. A prózai népköltészet vizsgálatával foglalkozó kötet tartalma: **J. M. Meletyinszkij**: Az epikus költészet; **M. Lüthi**: Megjegyzések a meséről; **V. J. Propp**:

A mese morfológiájának kérdései. Fordították: **Istvánovits Márton**, **Nagy Géza** és **Voigt Vilmos**. Bevezetőt írta és lektorálta: **Voigt Vilmos**. — A kiadvány a Magyar Néprajzi Társaság terjesztésében is kapható, ára 10 Ft.

K. P.

Documentatio Ethnographica

Új néprajzi publikációsorozat indult ezzel a címmel, melynek célja a néprajzi forrásanyagok körének bővítése (fordítások, bibliográfiák, annotált folyóiratszemlék), másrészt a nyugat-európai és amerikai néprajzi irodalom jobb megismertetése. A sorozatot **Bodrogi Tibor** szerkeszti. Az első kötet megjelent, s **Tátrai Zsuzsa** munkájaként az *Ethnographia* 1940—1969 (LI—LXXX.) évfolyamainak szerzőmutatóját tartalmazza (Budapest—Szolnok, 1970. I. évf., 1. szám, 173 oldal). A sorozat az MTA Néprajzi Kutató Csoport keretei között készül, a rota-sokszorosítás munkáját a szolnoki Damjanich János Múzeum végzi, így a kézirat gyanánt megjelent könyv a két intézmény közös vállalkozása. A kiadvány a Néprajzi Társaságnál is megrendelhető, ára 22 Ft.

A sorozat második és harmadik kötetének anyagát **Voigt Vilmos** állította össze, mint a strukturalista folklór kutatásokkal kapcsolatos tanulmányok fordítás-gyűjteményét. A negyedik kötet a gazdasági antropológia irodalmából vett fordítások gyűjteménye lesz, amelynek anyagát **Sárkány Mihály** válogatta.

K. P.

Néprajz

A Tudományos Ismeretterjesztő Társulat Országos Néprajzi Csoportja „Néprajz” című, évi két számból álló rota-sokszorosítású periodikát indít. A kiadvány célja, hogy a néprajzi ismeretterjesztés elvi és módszertani kérdéseit igényesen kidolgozza és eddiginél magasabb színvonalra emelje. Így közvetlenül az ismeretterjesztést szolgáló előadásokat és cikkeket közöl, a néprajztudomány nagyobb témáinak sokoldalú és közérthető összefoglalását adja. A Néprajz funkciójában a korábbi, hasonló jellegű, de megszűnt Néprajzi Közlemény helyébe lépett, szélesebb körű feladatvállalással. Az első szám előreláthatólag júliusban jelenik meg. A szerkesztőbizottság elnöke: **Balassa Iván**, szerkesztő: **Filep Antal**, szerkesztőségi cím: Budapest, VIII., Bródy Sándor u. 16.

K. P.

Néprajzi könyvekről

Getreidebau ...

Jelentős gyűjteményes kötettel gazdagodott a közép- és kelet-európai néprajzi irodalom: megjelent a „Getreidebau in Ost- und Mitteleuropa”. A német nyelven, az Akadémia Kiadó gondozásában, 653 oldalon megjelent kötetet **Balassa Iván** szerkesztette. A gabonatermesztés Kelet- és Közép-Európában c. kötet előszó-tanulmányát **Balassa Iván** írta.

A téma legjobb nemzetközi és hazai ismerői szerepelnek a tanulmánykötetben: **Wellmann I.**: Határhasználat a magyar alföld északnyugati részén a XVIII. század első felében, **Hoffmann T.**: A magyar tanya és a hagyományos európai mezőgazdaság üzemszervezetének felbomlása, **M. K. Gegesidze**: A talajjavítás a grúziai paraszti agrotechnika rendszerében, **A. Lewicka**: Égetéses gazdálkodás és égetéses irtás a lengyel Kárpátokban a XIX—XX. században, **J. Podolak**: Régi irtásos eljárások és égetéses gazdálkodás Szlovákiában, **M. S. Filipovic**: A föld művelhetővé tétele Jugoszláviában, **L. A. Molcsanova**: A belorusz parasztság mezőgazdasági eszközei a XIX. században, **N. A. Demcsenko**: A moldvai mezőgazdasági eszközök a XVIII. századtól a XX. század elejéig, **G. A. Guljev**: Földművelő eszközök Azerbajdzsánban és kísérlet osztályozásukra, **V. A. Bdojan**: Ekék Örményországban, **Ch. Vakarelski**: A bolgárok hagyományos gazdasági eszközei, **F. Sach**: A cseh és morva talajművelés fejlődésének áttekintése, **V. Urbancova**: Szlovák ekék a XIX. és XX. században, **Balassa I.**: A magyarországi faekék fő típusai a XVIII—XIX. században, **U. Bentzien**: A mecklenburgi kapa a XIX. században. Egy régi eke reneszansza, **T. Dziekonski**: A XIX. századi lengyel ekék, **Balogh I.**: A Kárpát-medence központi területének arató eszközei és -eljárásai a XIX. században, **Takács L.**: Kaszasarlók Magyarországon, **Füzes E.**: Gerendavázis hambárok a Kárpát-medence déli részén (a kötet ára: 420 Ft).

M. R.

Néprajzi bibliográfia

Megjelent az Akadémiai Kiadó gondozásában A magyar néprajztudomány bibliográfiája 1955—1960 c. kötete (Bp., 1971). A 739 oldalas könyvet **Sándor István** szerkesztette, s anyagát a néprajzi bibliográfia első kötetében bevált rendszerezésben adja. Így a magyar néprajztudomány teljesnek mondható bibliográfiája rendelkezésre áll 1945—1960 közötti

időszakra vonatkozóan (A kötet ára 130 forint). A magyar néprajzi bibliográfia munkálatai tovább folytatódnak, s a harmadik kötetben a múlt század első felének anyaga kerül feldolgozásra. A munka az MTA Néprajzi Kutató Csoport keretei között folyik, de jelentős anyagszolgáltatást ad a Néprajzi Múzeum és más intézmények kutatógárdája is.

K. P.

Legújabb néprajzi könyvek

Megjelent a Corvina Kiadó gondozásában **Bodrogi Tibor** Indonézia művészete c. könyve gazdag tárgyi anyag, fénykép- és rajz-illusztrációkkal (ára 187 Ft, 130 oldal szöveg, 157 fekete-fehér kép, 43 szövegekői rajz, 16 színes tábla; Bp., 1971).

Jean Laude Fekete-Afrika művészete c. könyvét a Gondolat Kiadó jelentette meg (Bp., 1972. 260 oldal, 33 Ft). A szerző az afrikai civilizációk történeti áttekintését adja. Elemzi a „művész” helyét, szerepét, a „műalkotások” funkcióit és esztétikai sajátosságait.

Kós Károly: A vargyasi festett bútor c. könyve a Dacia Könyvkiadó gondozásában látott napvilágot (Kolozsvár, 1972. 63 oldal). A színes és fekete-fehér fényképekkel, valamint rajzokkal illusztrált tanulmány a Magyar Nép- és Román Szocialista Köztársaság közös könyvkiadása keretében jelent meg.

A Dunántúli dolgozatok sorozat (szerkeszti: **Mándoki László**) hatodik köteteként került kiadásra **Sarosács György**: A mohácsi kerémia és története c. tanulmánya (Pécs, 1972. 121 oldal). A mohácsi múzeum igazgatója történeti források és nagyszámú múzeumi tárgyi anyag alapján írta meg összefoglalását.

Kikerült a nyomdából **Szolnoky Lajos** eszköztörténeti monográfiája, ami a szerző kandidátusi disszertációja, címe: „Alakuló munkaeszközök (A magyar népi kenderrost-megmunkálás)”. (Akadémiai Kiadó, Bp., 1972. 267 oldal, 28 térkép, 125 ábra.)

K. P.

Népmese-kiadványok

Az Új magyar népköltési gyűjtemény c. sorozat 16. köteteként jelent meg **Penavin Olga**: Jugoszláviai magyar népmesék c. könyve (Akadémia Kiadó, 1971. 623 oldal, 88 Ft). Az újvidéki szerző 211 mesét tartalmazó

munkája a kevésbé ismert Baranya—Drávaszög, Mura-vidék, Szlavónia területeiről ad gazdag anyagot.

Népek meséi c. sorozatában az Európa Kiadó legújabb könyvével már túl jár az ötvenedik köteten. A lett népmesék antológiája „A Laima és a két anya” címmel jelent meg (Bp., 1972. 291 oldal, 14 Ft). Válogatta, utószóval és jegyzetekkel ellátta: **Voigt Vilmos**. Fordította: **Brodzsky Erzsébet**. A kötet 164 lett mesét, mondát és anekdótát foglal össze.

A folklór esztétikájához

Fenti címmel jelent meg **Voigt Vilmos** könyve az Esztétikai Kis-könyvtár sorozatban (Kossuth Könyvkiadó, Bp., 1972. 384 oldal + 16 lap illusztráció, bibliográfia: 367—382, 26 Ft). Idézet a befejezésből: „Hosszú ideig csak történeti tudománynak számított a folklórisztika, és csupán legutóbb bizonyosodott be az esztéták számára is végérvényesen, hogy az esztétikum is történeti tény, amelynek elméleti és világméretű megértéséhez nélkülözhetetlen a folklóradatok számba vétele”. A szerző a folklór művészettípusának meghatározását adja, s más művészettípusokkal való kapcsolatát jellemzi, majd leíró áttekintésében a folklór válfajairól és különböző területeiről értekezik.

K. P.

A Magyar népművészet sorozat új kötetei

A Corvina Kiadó gondozásában a sorozat negyedik köteteként jelent meg **K. Csilléry Klára** A magyar nép bútorai c. tanulmánya (Bp., 1972. 74 oldal szöveg, 30 magyarázó rajz, 19 színes és 37 fekete-fehér fénykép). A magyar bútor kutatást áttekintő könyv sokoldalú anyagával, főként a Néprajzi Múzeum közel háromezernyi tárgyat számláló bútorgyűjteményére épül.

Kikerült a nyomdából a tíz kötetre tervezett sorozat ötödik darabja is, **Manga János** Magyar pásztorfaragások c. könyve (Bp., 1972. 86 oldal szöveg, 16 színes és 42 fekete-fehér fénykép). A témáról adott történeti összefoglalást, motívumkinccs elemzést, az eszközkészítés technikai leírását gazdag illusztrációs anyag egészíti ki.

Az **Ortutay Gyula** szerkesztette sorozat kötetei angolul, franciául és németül is megjelentek.

K. P.

Cheremis Folksongs

Fenti címmel megjelent könyvében **Vikár László** és **Bereczki Gábor** másfél évtizedes kutatási eredményként 320 cseremis dallamot közöl. A nemzetközi népzene-kutatás számára is jelentős kiadványban a dallamok szövege nyelvészeti átírásban és szó szerinti angol fordításban olvasható (Bp., 1971. 544 oldal, 320 kotta, 50 fénykép, 4 térkép).

M. R.

A Néprajzi Közlemények megjelent kötetei

A Néprajzi Múzeum sorozatában, amelyet **Takács Lajos** szerkeszt, a XIV. évfolyam (1969) 3—4. számaként tanulmánygyűjtemény jelent meg (175 oldal, több rajzzal, 20 Ft). Az anyagközlő jellegű tanulmányokat U. **Kerégyártó** Adrienne a volt Szilágy megyei Bogdánd viseletéről írt munkája nyitja. **Dorogi Márton** a hajdúsági és nagykunsági állatok betanítását ismerteti. B. **Paksa Katalin** a szegedi dudáról értekezik. A történeti-néprajzi adatközlések sorában **Bodgál Ferenc** XIX. századi, Borsod megyei forrásokat közöl: nyomtatók és bányászok „contractusait”, megyei körözőlevelek viselettörténeti adalékait, továbbá kovácsszerződéseket ad. **Bárth János** a Kalocsa környéki árendás halászat néhány történeti forrását idézi. **Rassy Tibor** a felsőrajki (Zala m.) 1746-os hegytörvényt adja közre.

Megjelent a Néprajzi Közlemények XV. évfolyama is (Bp., 1971. 1—4. szám, 188 oldal, több táblázat és rajz, 15 Ft). A kötet **Gráfik Imre**, a Néprajzi Múzeum múzeológusának dolgozatát tartalmazza, címe: „Szállítás és közlekedés Szentendre szigetén”. Négy magyar lakosságú kutatópont helyszíni gyűjtésén alapuló munka változatos földrajzi körülmények között vizsgálja az emberi erővel végzett teherhordás, állati erővel történő közlekedés és a vízi szállítás összefüggő kérdéseit, továbbá a vonatkozó eszközanyagra és szokásokra is kitér. A tanulmányt bő irodalom és német nyelvű összefoglaló egészíti ki.

K. P.

A debreceni Egyetemi Néprajzi Intézet megjelent kiadványai

Az intézet tanszékvezető egyetemi tanára, **Gunda Béla** 60. születésnapja alkalmából megjelent emlékkönyv a Műveltség és Hagyomány XIII—XIV. köteteként rövidesen kikerül az Alföldi nyomdából (Debre-

cen, 1971. kb. 900 oldal). A tanulmánykötetet **Ujváry Zoltán** és **Szabadválvi József** szerkesztette. A gyűjteményes kötet 48 külföldi és magyar szerző német, angol, francia és olasz nyelven írt cikksorozatából áll. A Kárpát-medence néprajzi kérdésein kívül az európai etnológia számos elvi és módszertani kérdése kerül tárgyalásra, de afrikai, dél-amerikai, ázsiai és óceániai témák is szerepelnek az emlékkönyvben.

Ugyanezen alkalomból a debreceni **Kossuth Lajos Tudományegyetem** tanárainak munkássága c. sorozat második köteteként **Korompai Gáborné** állította össze **Gunda Béla** munkáinak irodalomjegyzékét (Debrecen, 1971. XI. + 64 oldal). A xerox kiadvány az 1929—1971. között írt publikációkat tartalmazza megközelítő teljességgel, valamint szerkesztői tevékenységét ismerteti.

M. R.

A Néprajzi Értesítő 1970—1972. évi köteteiről

A Néprajzi Múzeum évkönyvének 1970. és 1971. évi kötete előreláthatólag ősszel jelenik meg. A nyomdába leadott 1972-es kötet megjelenése a centenáriumi ünnepségek idejére várható.

Előzetes az 1970. (LII.) kötet tartalmából: **Fél Edit** irodalmi munkásságának jegyzékét **S. Gémes Magda** állította össze. A finnugor kongresszuson elhangzott előadások közül közlésre kerül **K. Csilléry Klára**: A magyar kúpos kunyhó, **Kodolányi János**: Az obi-ugor testi ruhák kialakulásának kérdéséhez és **Takács Lajos**: A magyar sarló korai történetéhez c. tanulmánya. — A kötetben még két tanulmány szerepel, **K. Csilléry Klára** az Árpád kori veremház ülőgödre és a házbeli szövőszék kérdését tárgyalja, **Flórián Mária** a paraszti ruházat változását vizsgálja Nógrád megyében. A múzeum 1969. évi tárggyűjtéséről írott beszámolók gyűjteményi bontásban számolnak be a tárggyarapodás anyagáról. A kötetet a Nemzeti Galériában 1969-ben megrendezett népi kerémia kiállítás beszámolója zárja.

Az 1971. (LIII.) évkönyv tanulmányai: **Kresz Mária**: Emberkorsók. Adatok az antropomorf korszak funkcióihoz, **Veres Péter**: Újabb adatok a finnugor és magyar őstörténethez, **Takács Lajos**: Nádvágók fűvágó és arató funkcióban, **K. Csilléry Klára**: Magyar népi grafika, **Balassa M. Iván**: Méhesek a Hegyközben és a Bodrogeközben, **Biró Friderika**: A polgári—paraszti lakáskultúra problémáinak megközelítése egy őrségi faluban (1850—1918), **Györgyi Erzsébet**: Planétacédulák, **Horváth Terézia**: Fülbevalók Baja környékén.

K. P.

KIÁLLÍTÁSOK

A Néprajzi Múzeum kiállításai

Az intézmény centenáriumi évének jegyében jelentős bel- és külföldi időszaki kiállításokat rendez. Elsőként a Szépművészeti Múzeum márványtermében március 18-án nyílt meg az „Afrika és Óceánia törzsi művészete” c. kiállítás. Megnyitót **Hollai Imre** külügyminiszterhelyettes mondott. A kiállítás Budapesten május 20-ig látható, majd Tihanyban június—szeptember hónapokban kerül bemutatásra. Az anyagválogatás és rendezés munkáit **Boglár Lajos** osztályvezető végezte. A gazdag tárgyi anyag (több mint 600 tárgy) jó része először kerülhetett a múzeumlátogató közönség elé, s reprezentálhatja a múzeum Afrika és Óceánia-gyűjtemények európai színvonalát.

A svájci Genfben a Musée d'Art et d'Histoire, Palais Eynard termeiben április 14-én a „Magyar népművészet” c. kiállítást nyitotta meg **Hoffmann Tamás** főigazgató. A május 21-ig nyitva tartó, népi kultúránkat bemutató kiállítást (kb. 350 tárggyal) **K. Csilléry Klára** osztályvezető rendezte.

A Néprajzi Múzeum a Német Demokratikus Köztársaságban két, a magyar népművészet történetét bemutató kiállítást rendezett. A kiállítások a két ország kulturális csereegyezményének keretében valósulhattak meg. Berlinben a Neue Berliner Galerie termében kb. 400, a rostocki Kunsthalléban kb. 250 népművészeti tárgy került bemutatásra. A berlini kiállítás március 29—április 30. között látható, a rostocki május 10—július 2. között tekinthető meg. A kiállításokat **Horváth Terézia** múzeológus rendezte, és **Kodolányi János** főigazgatóhelyettes nyitotta meg.

Lipcsében a Museum für Völkerkunde helyiségeiben „Amazonászi indiánok” c. kiállítást április 23-án nyitotta meg **Hoffmann Tamás** főigazgató. A lipcsei és a budapesti intézmény cserekapcsolatai keretében a kiállítást **Boglár Lajos** rendezte. A kiállítás október végéig tekinthető meg.

A „Népi építkezés” c. kiállítás, amely a Néprajzi Múzeum „A népművészet évszázadai” c. kiállítás-sorozatának harmadik rendezvénye Székesfehérvárott, az István Király Múzeumban kerül bemutatásra. A kiállítás június 11-én nyílik és szeptember végéig tart nyitva. A rendezés mun-

káit **Flórián** Mária múzeológus végzi, szakmai tanácsadó **Vargha** László egyetemi docens, közreműködő munkatárs **Gráfik** Imre múzeológus.

A centenáriumi rendezvények befejezéseként, retrospektív metszetként „A Néprajzi Múzeum Kincsei 1872—1972” c. kiállítás nyílik október 3-án a Nemzeti Múzeum dísztermében. A kiállítást előkészíti és rendezi **Kodolányi** János főigazgatóhelyettes.

A Néprajzi Múzeum saját kiállítási lehetőségek és termek hiányában a társintézmények bevonásával igyekszik gyűjteményeinek anyagát megismertetni.

K. P.

A Mezőgazdasági Múzeum készülő kiállításai

A „Paprikatermesztés Magyarországon” c. időszaki kiállítás május hónapban nyílik a Mezőgazdasági Múzeumban, és a tervek szerint szeptember végéig lesz nyitva.

A keszthelyi Georgikon Major Múzeumban augusztus 31-én kerül bemutatásra a gabona- és szőlőtermesztés témákat feldolgozó kiállítás.

„Bács-Kiskun megye Budapesten” c. rendezvénysorozat kiállításai

A Budapesti Történeti Múzeum kiállítótermében március 1-én nyílt meg a „Bács-Kiskun megye népművészete” c. kiállítás. A kecskeméti, kalocsai és bajai múzeumok anyagából készült bemutató április végéig lesz nyitva.

A „Bács-Kiskun megyei fafaragók” c. kiállítást a Fővárosi Művelődési Házban március 2-án nyitotta meg **Ortutay** Gyula akadémikus. A kiállítás március 30-án zárult.

„A halasi csipke története” c. kiállítás március elsején nyílt a Budapesti Történeti Múzeumban, és május 1-ig láthatja a múzeumlátogató közönség.

Új állandó kiállítás Hajdúböszörményben

Április elsején a Hajdúsági Múzeumban komplex helytörténeti kiállítás nyílt meg jelentős néprajzi anyaggal. A kiállítást **Gönyey** Antal, a Művelődésügyi Minisztérium Múzeumi Főosztályának vezetője nyitotta meg.

Vidéki múzeumok időszaki néprajzi kiállításairól

Baranya megye: Mohács népművészete, Mohács — február; Maszkfaragók VI., Mohács — február; Dél-Dunántúl paraszti ikonográfiája, Pécs — október; Baranyai magyar és horvát cifraszűrök, Pécs — október.

Bács-Kiskun megye: Újabb szerzemények, Kiskunhalas — június; Kalocsa népművészete, Kalocsa — október; Kodály Zoltán emlékkiállítás, Kecskemét — november.

Borsod-Abaúj-Zemplén megye: Borsod megye népművészete, Budapest, Fővárosi Művelődési Ház — június—szeptember; Borsodi gyermekjátékszerek, Miskolc — május; Szilézia néprajza (vendégkiállítás), Miskolc — október.

Békés megye (időpontokat nem közöltek): Csongrád megyei népi bútorok, Békéscsaba; A gyulai bognármesterség, Gyula; Bemutató a néprajzi gyűjtemény anyagából, Orosháza; A szarvasi szárazmalom megnyitása, Szarvas.

Csongrád megye: Naiv festők, Szeged — március; Népi faragványok Szeged — május; Pásztorfaragás, Csongrád — november.

Hajdú-Bihar megye: Népi bőrművesség, Debrecen; Zoltai Lajos rajzai, Debrecen.

Nógrád megye: Nógrád megye népművészete, Balassagyarmat — augusztus és Salgótarján — szeptember.

Pest megye: Galga-mente néprajza, Aszód — április; Cserhát történeti néprajzi emlékei, Penc — október; Tóth Ferenc fazekasmester kiállítása, Abony — május; A parasztság élete a 15—16. században, Cegléd — június; Pest megye népművészete, Cegléd — július; Bolgár népművészeti bemutató, Cegléd — szeptember; Vác környékének néprajzi tárgyai, Vác — április.

NÉPRAJZI DOKUMENTÁCIÓ

A Magyar Mezőgazdasági Múzeum Munkaeszköztörténeti Archivuma (MMA)

A Magyar Mezőgazdasági Múzeum Munkaeszköztörténeti Archivuma 1963-ban kezdte meg munkáját. Az évek óta folyó rendszeres adatgyűjtés eredményeként ma már a kitöltött archívkartonok száma eléri a 70 000-t. Az elmúlt évben sor került az anyag tematikus tárgyfelosztására, decimális számrendszerbe való sorolására. A Munkaeszköztörténeti Archivum elsősorban a mezőgazdaságtörténeti, a munkaeszköztörténeti kutatás számára ad régészeti, technikatörténeti, néprajzi adatokat. Az archívum anyaga a következő nagyobb tárgycsoportok szerint került felosztásra:

1. Gyűjtögetés, erdészet, nádgazdálkodás, halászat, vadászat, méhészet.
2. Állattenyésztés (ló-, szarvasmarha-, juh-, bivaly-, kecske-, sertés-, baromfitenyésztés).
3. Növénytermesztés (legelőgazdálkodás, trágyázás, talajművelés, gabonatermesztés, kapás-, ipari- és takarmánynövények művelése).
4. Kertészet (konyhakertészet és gyümölcsstermesztés), szőlőművelés, borászat.
5. Teherhordás, közlekedés.
6. Űr- és súlymértékek.

A fenti témakörökön belül munkafolyamatok, művelési ágak szerint találhatóak meg az egyes munkaeszközök adatai. A múzeumok mezőgazdaságtörténeti eszközanyagáról felvett kartonok adatait az egyre bővülő ábrázolások adatgyűjtemény (metszetek stb.) egészítik ki.

A Munkaeszköztörténeti Archivum használati szabályzata 1972. február 1-én lépett hatályba. Eszerint az MMA zárt gyűjtemény, használatát a következő feltételek szabják meg. Az archívum anyagába betekintésre és jegyzetek készítésére a Magyar Mezőgazdasági Múzeum főigazgatója ad engedélyt, elsősorban az Archivum létrehozásában közreműködő intézmények munkatársainak, és az MTA, illetve a MÉM által jóváhagyott távlati terven dolgozó kutatóknak. Szoros kivételként az ide nem sorol-

ható tudományos kutatóknak is. Az engedélyt erre a célra rendszeresített úrlapon lehet kérni. Az archivum anyagát meghatározott kutatónapokon lehet használni, a kartonokat a kutatóhelyiségből kivinni nem lehet. A kartonok rajzairól, fényképeiről pusztmásolatot nem szabad készíteni.

Az Archivum adatainak tudományos publikálását csak a tárgyat őrző intézmény engedélyével lehet tenni. Számszerű adatok, statisztikák, elterjedési térképek összeállításához, ha a résztvevő intézmény nem tesz zárolási kikötést, a Mezőgazdasági Múzeum főigazgatója ad engedélyt. Az egyedi tárgyak leírása, fénykép, rajz közlése, minden esetben a tárgyat őrző intézmény engedélyével történhet, amit szintén formanyomtatványon lehet kérni a Mezőgazdasági Múzeumtól, amely azt továbbítja. Ha az érdekelt intézmény 15 nap elteltéig nem tesz ellenvetést, ez az engedély megadását jelenti.

Publikálás esetén a tárgyat őrző intézmény nevét, székhelyét, a tárgy leltári számát és a Munkaeszköztörténeti Archivum számát fel kell tüntetni. Pl. Déri Múzeum, Debrecen, Ltsz.: V/1910. 1. MMA 3412.

S. K. A.

A Szabadtéri Néprajzi Múzeum archivumai

A szentendrei Szabadtéri Néprajzi Múzeum építése új feladatok elé állította a Néprajzi Múzeumot. E feladatok egy részét csak úgy lehetett megoldani, hogy a Múzeum eddigi felépítésétől eltérő részlegeket, csoportokat hoztunk létre. Ennek megfelelően jött létre a Szabadtéri Néprajzi Múzeum múzeológiai osztálya, a műszaki csoport, a műszaki, építészeti teendők ellátására. E két egység munkájához kapcsolódóan kialakult a Szabadtéri Néprajzi Múzeum nyilvántartási csoportja.

Az önálló nyilvántartási csoport létrehozását az tette szükségessé, hogy az egyre jobban meginduló munkálatok során nagy mennyiségben gyűlt fel olyan anyag, mely nem illeszkedett be szervesen a Néprajzi Múzeum Ethnológiai Adattárának gyűjteményeibe (pl. teljes műszaki dokumentációk népi építészeti objektumokról, nagy mennyiségű bontási fényképanyag stb.), valamint az, hogy a Szabadtéri Néprajzi Múzeum a jövőben helyileg ki fog válni a Néprajzi Múzeumból, és a munkájához feltétlenül szükséges dokumentációs és egyéb anyagot eleve célszerű külön kezelni.

Az SZNM Nyilvántartási csoportjához három gyűjteménycsoport tartozik:

- I. Dokumentációgyűjtemény,
- II. Fényképgyűjtemény,
- III. Tárgygyűjtemény.

Ez utóbbiról elég annyit megemlíteni, hogy az SZNM részére gyűjtött tárgyak a Néprajzi Múzeum leltári számát kapják meg, viszont önálló raktárba kerülnek. Így a csoport a tárgyakkal kapcsolatosan lényegében a raktárkezelést látja el, itt őrizzük a leltári előlapokat és itt fogjuk tárolni a tárgyleírókartonok másolatait is.

I. Dokumentációgyűjtemény

1. Épületleltár.

A Szabadtéri Néprajzi Múzeum részére megvásárolt építmény folyamatos leltári számot kap. (**Jelzete: Szabadtéri Néprajzi Múzeum 001, 002 stb.**) Ezenkívül a belső csoportosítás, nyilvántartás érdekében minden építménynek úgynevezett pozíciószáma is van. A pozíciószám első tagja azt jelöli, hogy az épület melyik tájegységbe tartozik, a második, hogy melyik telken áll, vagy fog állni és a harmadik pedig, hogy a telken belül hanyadik építmény. (Pl. a Kispaládról származó lakóház pozíciószáma: III/1/1, tehát III. sz. tájegység — Felső-Tiszavidék első telkének első építménye.)

2. Építménydokumentáció gyűjtemény.

Ez a gyűjtemény tartalmazza a Szabadtéri Néprajzi Múzeum részére megvett építmények teljes műszaki dokumentációját (kéziratos felmérési rajzok, az ezekről készített pausztervek, fénymásolatok, műszaki műleírások, az építményre vonatkozó történeti kutatások anyaga, a teljes — néprajzi és műszaki — bontás dokumentáció, a múzeológus által készített néprajzi építési javaslat, műszaki kiviteli terv és műleírás, valamint az építményhez kapcsolódó adminisztratív iratanyag.) Jelenleg kb. 60 tételt tartalmaz. Az épületdokumentációgyűjtemény egyes tételei ugyanazt a számot kapják meg, mint amit az épület az Épületleltárban kapott. **Jelzete: Szabadtéri Néprajzi Múzeum FAD.** (Pl. Szabadtéri Néprajzi Múzeum 001 — Szentjakabfa, olajütőmalom; Szabadtéri Néprajzi Múzeum FAD 001 — az olajütőmalom dokumentációja.)

3. Mivel az építmény és a hozzá kapcsolódó dokumentációs anyag nyilvántartási száma szorosan összefügg, szükséges egy olyan nyilvántartási egység, melyben azon építmények dokumentációi szerepelnek, melyeket még nem vásároltunk meg, — s így nem lehet épületleltárszámuk. E dokumentációkra ugyanaz vonatkozik, mint az előbbire. **Jelzete: FAN.**

4. Néprajzi gyűjtések.

A Szabadtéri Néprajzi Múzeum múzeológusai, valamint az e munkában részt vevő minden múzeológus néprajzi gyűjtése önálló gyűjteménycsoportba kerül. **Jelzete: Szabadtéri Néprajzi Múzeum FAC.** Jelenleg kb. 120 tételt tartalmaz.

5. Tervezési és szervezési dokumentumok gyűjteménye. E gyűjteménycsoportba az egyes építményekhez nem sorolható dokumentációk tartoznak. Így például a Szabadtéri Néprajzi Múzeum telepítési tervei, vagy a regionális szabadtéri néprajzi múzeumok programtervei stb. **Jelzete: Szabadtéri Néprajzi Múzeum FAT.**

II. Fényképgyűjtemény

A Szabadtéri Néprajzi Múzeum munkálataihoz kapcsolódó összes fényképfelvételt tartalmazza ez a gyűjtemény. Túlnyomórészt építkezési és berendezési felvételek találhatók meg benne, külön erénye a gyűjteménynek, hogy nagy számmal tartalmaz építéstechnikai felvételt is. A fényképgyűjteményhez kapcsolódik a jelenleg kialakuló diagyűjtemény is.

A fényképgyűjtemény **jelzete: Szabadtéri Néprajzi Múzeum FF.** Jelenleg kb. 14 000 felvételt tartalmaz. A diapozitív gyűjtemény **jelzete: Szabadtéri Néprajzi Múzeum FD.**

A gyűjtemények használhatósága érdekében jelenleg alakítjuk ki az utalórendszereket. A FAD-gyűjteménynek már jelenleg is van földrajzi és tematikus utalója, a FAC-gyűjteményé most készül. A fényképgyűjtemény könnyebb használhatóságára fénylyukkártyás utalórendszert vezetünk be, az utalók elkészítése a közeljövőben megkezdődik.

Néprajzi filmezés

Amatőr néprajzi filmek tábora 1970—1972

A Tolna megyei népművelési intézmények a megyei tanács kezdeményezésére már tíz éve nagy gondot fordítanak az amatőrfilmek alapfokú képzésére, a felszerelések kiegészítésére. Az egész éven át különböző szakkörökben folyó amatőrfilmes élet kiegészítéseképpen tanfolyamokat szerveznek.

Az utóbbi három évben ez a továbbképző nyári tanfolyam alakult át néprajzi filmes táborrá, amin középiskolás diákokon kívül népművelők, néprajzosok, társadalmi gyűjtők és hivatásos filmek is részt vesznek. A Tolna megyei akciót 1972-ben kibővítik, s öt megye (Baranya, Fejér, Somogy, Tolna és Zala) részére Mohácson rendezik meg. Az idegen megyékből jövők is megkapják a kollégiumi szállást és ellátást. A szervezők gondoskodnak a 8 mm-es fehér-fekete és színes nyersanyagról, továbbá a laborálás, vágás és hangosítás lehetőségeiről a tábor ideje alatt. (Felvevőgépet tanácsos mindenkinek magával hozni.)

1970-ben Decsen, 1971-ben Bonyhádon úgy készítettük elő a tanfolyamot, hogy a helybeliek segítségével már kész helyszínek, témák várták a hallgatókat, amihez aztán megadtuk mindkét szakma oldaláról szükséges támogatást. A hallgatók a terepszemle után vázlatos forgatókönyvet készítettek, s ennek megvitatása után kaptak nyersanyagot és technikai felszerelést.

A fiatal együttes Decsen 38 néprajzi témát forgatott a tojásfestéstől kezdve a viseletig, a település és lakáskultúra kérdéseitől a gazdálkodási ágak sokszínű tematikájáig. Egy-egy néprajzi film-tanulmánynak is megfelelték ezek a feldolgozások. Igen jól sikerült „A kötél feldolgozása a paraszti gazdaságban”, „A parasztkocsi kilenc változatban”, „A pendelyháló”, „A tekerődző kendő”, „A kelengye” és „A sárközi házoromzatok díszítése a századfordulótól napjainkig” c. filmek. Bonyhádon, illetve Ófaluban, Oványán és Ladományban a „Két német fazekas”, „A gazdasági udvar”, és a „Fa” címmel feldolgozott faesztorgályosok és klumpa-faragók témákat vették fel. Figyelemre méltók „Egy zsákszövő takács” és a „Régimódi és újmódi” címeken futó kisfilmek. Színvonalasnak ígérkeznek a kakasdi székelyekről készülő „Nyújtóztató” és „Guzsaly” c. kisfilmek is.

Mohács és környéke is igen gazdag témaválasztékot ígér az idei néprajzi filmtáborban részt vevőknek. Jelentkezni és bővebb információt kér-

ni a szekszárdi Babits Mihály Művelődési Központban Kiss István főelőadótól lehet.

R. A.

Néprajzi filmek

A budapesti ELTE néprajzi intézetének keretében még 1954—1958. között K. Kovács László által forgatott „Vontatás”, „Nyomtatás — szelelés”, „Sarlós aratás” és „Dunai halászat” c. kutatófilmek rövidített változata és a Néprajzi Múzeum gondozásában a „Mátraverebélyi búcsú” c. film elkészült. Fenti filmekből a Néprajzi Múzeum kb. két órás vetítési idejű standard kópiát készítettett.

A jászberényi Amatőrfilm Szakkör tagja, Lakatos József és Raffay Anna tudományos filmrendező Jászteleken 1971-ben forgatta a „Kenyér-sütés — csigacsinálás”, valamint Rimócon az „Isten hozta a kedves vendéget” c. filmeket.

Bonyhád határában ez év elején kezdte meg forgatni a szekszárdi Amatőrfilm Szakkör segítségével Kiss István és Raffay Anna „A juhász” c. filmet.

Néprajzi filmbemutató

A göttingeni Tudományos Filmintézet húsz éves jubileuma alkalmából május 10—12. között ünnepi ülést és filmbemutatót tart Budapesten. Az intézet filmarchivuma nemzetközileg elismert, több mint háromezer filmmel rendelkezik, amelyeket a tudományos kutatás és oktatás világszerte felhasznál. A május 12-i zártkörű vetítésen néprajzi tudományos rövidfilmek szerepelnek. A rendezvényt az MM Filmfőosztálya, az MTESZ Optikai Egyesülete, az MTA Műszerügyi és Méréstechnikai Szolgálat Kutatófilm Osztálya szervezi a Néprajzi Társaság közreműködésével.

R. A.

ÖNKÉNTES NÉPRAJZI GYŰJTŐMOZGALOM

A XIX. (1971. évi) Országos Néprajzi és Nyelvjárási Gyűjtőpályázat

EREDMÉNYJEGYZÉKE

Az 1971. évi pályázat országos döntőjére — a bíráló bizottság üléseig — 376 db pályamunka érkezett, 13 107 lap terjedelemben (ebből ifjúsági 239 db, felnőtt 137 db).

Az előzetes szakbírálókat alapján a bíráló bizottság 1971. XII. 2—4-én a pályamunkákat értékelte, rangsorolta és odaítélte a helyezések szerinti díjakat, jutalomdíjakat és könyvjutalmakat. A bíráló bizottság munkáját Tálasi István egyetemi tanár, a Magyar Néprajzi Társaság alelnöke vezette. A bizottságba a Néprajzi Múzeum és több országos intézmény munkatársain kívül, meghívást kapott az ez évben a pályázaton legeredményesebb négy megye — Borsod-Abaúj-Zemplén, Csongrád, Somogy és Vas megye — gyűjtésszervező múzeológusa is.

A pályamunkákat a bizottság gondos mérlegelés és összehasonlítás alapján sorolta szintkategóriákba, a meghirdetett tematikus csoportok szerint. A pályamunkák egymáshoz viszonyított értéke alapján osztotta el a rendelkezésre álló pályadíjkeretet. Az I—III. helyezést elért pályamunkákért **díjkiegészítést** ítélte oda, amikor is a megyénél kapott díjösszeget az országos pályázati felhívásban meghirdetett szintre egészítette ki.

Mással az I—III. helyezést elért pályamunkák **összetett díjazásban** részesültek (összetett díj: megyei díj, országos díjkiegészítés). A helyezést el nem ért, de jelentősebb értéket képviselő pályamunkák **jutalomdíjat** nyertek. Szintén jutalomban részesítette a bíráló bizottság azokat a pályaműveket, amelyek valamilyen szempontból (de a pályázó hibáján kívül) egy példányban kerültek beküldésre (pl. a diáknapi pályázatokon részt vett, tehát ifjúsági pályaművek egy nem jelentéktelen része). Az ifjúsági tagozaton utóbbiak között kiemelt jutalomdíjat is odaítélte. A pályamunkák egy további értékes csoportja könyvjutalmat nyert.

Az előző éveknél jelentősebb összegű pályadíjkeret alapösszegét, 41 000 forintot a Néprajzi Múzeum biztosította. Emeléséhez több intézmény — a Művelődésügyi Minisztérium Nemzetiségi Osztálya, a Magyar Tudományos Akadémia Társadalomtudományi Főosztálya és a KISZ Központi Bizottsága — járult hozzá további 14 000 Ft-tal. Így egészült ki a pályadíjkeret 65 000 Ft-ra. Megemlítjük, hogy az MM Nemzetiségi Osz-

tálya kifejezetten a nemzetiségi pályamunkák jutalmazására fordítandó 8000 Ft-os díjkeret-hozzájárulása, azoknak előnyös díjazását tette lehetővé. Hasonló — előnyt és felhasználási kötöttséget — említhetünk meg a települési—építkezési témakörbe tartozó pályamunkák jutalmazását illetően; 15 000 Ft a Szabadtéri Néprajzi Múzeum építésével kapcsolatban a település—építkezés—lakásbelső témájú pályaművekre volt fordítható. Az eredményjegyzék nem tartalmazza néhány megye pályamunkáit, amelyek a határidőre, illetve a bíráló bizottság összeüléseiig sem érkeztek be az országos döntőre.

A Néprajzi Múzeum a pályamunkák közül az érdemeseket utólag — a jutalomdíjnak megfelelő összegű — vételárral megvásárolta, mert méltányosnak találta, hogy a pályázók ne kerüljenek önhibájukon kívül hátrányos helyzetbe.

A bíráló bizottság a beérkezett pályamunkákat mind mennyiségi, mind minőségi szempontból a várakozásnak megfelelőnek találta, mindkét tekintetben fejlődést regisztrálhatott. Az ifjúsági pályamunkák múlt évinél nagyobb számában szerepet játszott, hogy az 1971. évben meghirdetésre került a kétévenként megrendezett „Diáknapi Pályázat”, és az oda befutott anyag java része eljutott a XIX. Országos Néprajzi és Nyelvjárási Gyűjtőpályázat döntőjére is.

A) FELNÖTT TAGOZAT

P á l y a d í j

I. helyezés

1. SZÜCS István (Vajdácskán) „A falusi nő helyzetének változása három nemzedéken keresztül a bodrogi Vajdácskán”.
2. „Adalék Vajdácskán monográfiájához. II. rész. Vegyes néprajzi gyűjtés.”
3. „A vajdácskáni református egyház története. XIX. század. (Eredeti írásos dokumentumok alapján.)”

Borsod m.-i díj:	3000,— Ft
Orsz. díjkieg.:	500,— Ft
	3500,— Ft

II. helyezés

1. TIMAFFY László: (Győr) „Széngazdálkodás a Kisalföldön”.

Győr m.-i díj:	1500,— Ft
Orsz. díjkieg.:	1500,— Ft
	3000,— Ft

2. NAGY Géza: (Karcsa) „Karcasai mesék. 89 mese a Zemplén megyei Karcáról”. IX. és X. rész.

Borsod m.-i díj:	1500,— Ft
Orsz. díjkieg.:	1500,— Ft
	3000,— Ft

III. helyezés

1. SZABÓ László: (Sorokpolány) „Sorokpolány névmonográfiája”.

Vas m.-i díj:	1000,— Ft
Orsz. díjkieg.:	1500,— Ft
	2500,— Ft

2. BALOGH Sándor: (Abony) „Abonyi parasztkrónikák. Utángyűjtésekkel öreg Cseri István emlékezései 1877—1918”.

Pest m.-i díj:	1000,— Ft
Orsz. díjkieg.:	1500,— Ft
	2500,— Ft

3. ZÖLDY Pál: (Topolya) „Paraszti életrajz 1851—1941”. „Néprajzi apróságok Topolyán, az 1900-as években.” — „Hiedelem, babona.”

Csongrád m.-i díj:	1500,— Ft
Orsz. díjkieg.:	1000,— Ft
	2500,— Ft

4. PAPP Imre: (Szentes) „Nagyapáink gyógyítási szokásai.” — „Sírfeliratok gyűjteménye, a szentesi te-

metókból.” — „Idesanyám házkörüli teendői.” — „Babonás hiedelmek.” — „A szentesi evangélikus családok temetkezési szokásai.” — „Amiről a szentesi református egyházközségek házasságkötési anyakönyvei beszélnek: avagy az ezen említett anyakönyvekből merített tanulmányok.”

Csongrád m.-i díj: 800,— Ft
Orsz. díjkieg.: 1700,— Ft
2500,— Ft

5. SIMON József: (Balatonszentgyörgy) „Település, építkezés és lakáskultúra a századfordulón Balatonszentgyörgy községben”.

Somogy m.-i díj: 700,— Ft
Orsz. díjkieg.: 1800,— Ft
2500,— Ft

6. SZABÓ József: (Bük) „A hagyományos paraszti gazdálkodás ismeretanyaga és szókinccse a Vas megyei Bük községben. Hordás, nyomtatás, cséplés”.

Vas m.-i díj: 800,— Ft
Orsz. díjkieg.: 1700,— Ft
2500,— Ft

7. MOLNÁR Ambrus: (Hajdúhadház) „Mezőberény község helynevei”. — „Bihardancsháza község helynevei.” — „Ó- és újabb regék megújítása 1890-ben írtam le én Topa Mihály az 1858. éviről újra. Topa Mihály sápi parasztember kéziratosa könyve.”

Hajdú-Bihar m.-i díj: 1000,— Ft
Békés m.-i díj: 1000,— Ft
Orsz. díjkieg.: 500,— Ft
2500,— Ft

J u t a l o m d í j

a) Település — építkezés — lakásbelső

1. GELENCSÉR Sándor: (Nagyberki) Hat pályamunka: 700,— Ft
2. Ifj. LELE József: (Tápé) Három pályamunka: 1000,— Ft

3. BENKE György: (Sajóvelezd) „Faragott fejfák és verses feliratok a sajóvelezdi református temetőben”	500,— Ft
4. NAGY József: (Körös Ladány) Két pályamunka:	500,— Ft
5. SZILÁGYI Elek: (Hajdúböszörmény) „Virágokkal díszített gyermekkoporsók”	1000,— Ft

b) Paraszti gazdálkodás

1. MIKE Györgyi és a LÁBODI HONISMERETI SZAKKÖR: „A hagyományos paraszti gazdálkodás ismeretanyaga és szókincse. Az aratás”	500,— Ft

c) Földrajzi nevek, személynevek

1. ERŐSVÁRI Pál: „Galgahévíz község földrajzi nevei”	500,— Ft
2. BOKOR József: „Két hangtani jelenség — az i-zés és az á utáni o-zás Sopronkövesd nyelvjárásában”	500,— Ft

d) Paraszti életrajzok, önéletrajzok

1. ASZTALOS P. Kálmán: (Csanádpalota) Három pályamunka:	500,— Ft
2. VESZELKA Andrásné: (Balástya) Egy pályamunka:	500,— Ft

e) Egyéb — szabadon választott — néprajzi témák

1. PUSZTAINÉ Madar Ilona: (Bp.) „Adatok a sárrétudvariak gazdálkodásának történetéhez, különös tekintettel a lótarásra”	700,— Ft
2. MOHÁCSI Bálintné: „Házasságkötés Tiszaroffon”	500,— Ft
3. BODNÁR Bálint: „Pátróhai népmesék”	1000,— Ft
4. BALOGH László: „A szamosszegi kenyér”	500,— Ft
5. Dr. DOMONKOS János: „A takács kismesterség Vas megyében”	300,— Ft
6. Dr. SZABÓ Lajos: „Hajdani halászat Taktaszadán. Taktaszadai tűzér a Szentföldön”	500,— Ft
7. BALOGH László: „Mondák, mesék, babonák, történetek és hiedelemmondák Lábatlan községből”	500,— Ft

8. BALOGH Judit: „Somogy megye jelesnapi népszokásai”	800,— Ft
9. ECSYNÉ CS. Éva: „Dél-Garamvölgy népköltészete”	500,— Ft

f) Nemzetiségi témák

1. BURGYÁN Miklós: „Magyarországi szív alakú sír- emlékek”	500,— Ft
2. KOMOLY Pál: „Pitvarosi szlovák népszokások”	300,— Ft
3. DEDINSZKY Gyula: „Szlovák parasztek élete a bé- készsabai tanyákon”	500,— Ft

B) IFJÚSÁGI TAGOZAT

Kiemelt jutalomdíj

1. TAKÁCS József — LÉVAI István — LAKATOS Gé- za (Pécs, Pollack Mihály Építőipari Technikum): „Zalaszabar”	2000,— Ft
2. PÁLMAI Rita — PÁNCÉL Géza — NYÁRI Gyula (Pécs, Pollack Mihály Építőipari Technikum): „Du- naföldvár”	1500,— Ft
3. RÉPÁSI Mária: (Polgár, József Attila Gimnázium): „A hagyományos paraszti gazdálkodás ismeretanyag és szókincese Tiszagyulaházán. IV. Hordás—nyomta- tás—cséplés. II. rész”	800,— Ft

J u t a l o m d í j a k

a) Település — építkezés — lakásbelső

1. KŐSZEGI Zsuzsa — DANKOVICS Erzsébet — KISS Mária (Pécs, Pollack Mihály Építőipari Technikum)	600,— Ft
2. HOFFGESANG János — SARKADI György — KRASKOVICS János — MERÉNYI Jakab (Pécs, Pollack Mihály Építőipari Technikum)	300,— Ft

3. RÉPÁS József — LUGOSI Klára — MICHELISZ József — TAMÁSI Imre (Pécs, Pollack Mihály Építőipari Technikum)	500,— Ft
4. JANCSÓ Zsuzsanna — BERÉNYI Erika (Pécs, Pollack Mihály Építőipari Technikum)	600,— Ft
5. JURECZKY Péter — MANDITY Marin (Pécs, Pollack Mihály Építőipari Technikum)	600,— Ft
6. GÖTTLINGER Zoltán — BÓTA János — FAITH János — KUNFALVY László (Pécs, Pollack Mihály Építőipari Technikum)	800,— Ft
7. SZABÓ László — LANTOS István — HERKL Gábor (Pécs, Pollack Mihály Építőipari Technikum)	600,— Ft
8. H. VARGA Antal — BAJOR Ibolya — FÜLEKI Mária — TÓTH Tibor (Pécs, Pollack Mihály Építőipari Technikum)	800,— Ft
9. PAPP Zoltán (Keszthely, Vendéglátó Szakközépiskola)	400,— Ft
10. HONISMERETI SZAKKÖR, ÁLTALÁNOS ISKOLA ÉS GIMNÁZIUM (Répcelak)	800,— Ft

b) Paraszti gazdálkodás

1. TÓTH Ildikó (Sátoraljaújhely, Kossuth Lajos Gimnázium)	200,— Ft
2. GÖRÖMBEI Piroska (Polgár, József Attila Gimnázium)	400,— Ft
3. VASZILKÓ Erzsébet (Polgár, József Attila Gimnázium)	400,— Ft
4. HORVÁTH László — HORVÁTH Sándor (Körmend, Kölcsey Ferenc Gimnázium)	200,— Ft
5. HÉRINCS István (Körmend, Kölcsey Ferenc Gimnázium)	300,— Ft

c) Földrajzi nevek, személynevek

1. KAJTÁR Aida (Fonyód, Karikás Frigyes Gimnázium)	500,— Ft
2. BESENCZI Csilla (Kalocsa, I. István Gimnázium és Szakközépiskola)	400,— Ft

3. SZABÓ Erzsébet (Kalocsa, I. István Gimnázium és Szakközépiskola)	300,— Ft
4. RÁCZ Péter (Kisbér, Táncsics Mihály Gimnázium)	200,— Ft
5. PÉTER Lajos — NERHAPT Margit (Kisbér, Táncsics Mihály Gimnázium)	200,— Ft
6. TILKI Magdolna (Kisbér, Táncsics Mihály Gimnázium)	200,— Ft
7. ROKOB Marianna — ROKOB Ágnes (Sopron, Martos Flóra Gimnázium)	200,— Ft
8. IVICZ Anna (Eger, Szilágyi Erzsébet Gimnázium)	300,— Ft

d) Paraszti életrajzok, önéletrajzok

e) Egyéb — szabadon választott — néprajzi témák

1. KÁLMÁN Enikő (Miskolc, Földes Ferenc Gimnázium)	200,— Ft
2. JUHÁSZ Ágnes (Ráckeve, Ady Endre Gimnázium)	200,— Ft
3. SZALAY Ibolya (Ráckeve, Ady Endre Gimnázium)	300,— Ft
4. VELZENBACH István (Kaposvár, Táncsics Mihály Gimnázium)	300,— Ft
5. LOMNICZY Judit (Veszprém, Lovassy László Gimnázium)	300,— Ft
6. GYULAI István (Hódmezővásárhely, Kossuth Zsuzsanna Szakközépiskola)	300,— Ft
7. TIMAFFY Gyöngyvér (Győr, Kazinczy Ferenc Gimnázium)	300,— Ft

f) Nemzetiségi pályamunkák

1. NÉMETI Orsolya — DRIMMEL Anna — VÁRI Éva (Pécs, Pollack Mihály Építőipari Technikum)	400,— Ft
2. PÁLFI Mária (Ráckeve, Ady Endre Gimnázium)	300,— Ft
3. RAY Péter (Ráckeve, Ady Endre Gimnázium)	400,— Ft
4. RAY Rudolf (Ráckeve, Ady Endre Gimnázium)	300,— Ft
5. SZIMICS Jelena (Ráckeve, Ady Endre Gimnázium)	500,— Ft
6. HEILMAN Margit (Ráckeve, Ady Endre Gimnázium)	200,— Ft
7. MATUSEK Márta (Bp., Löwey Klára Gimnázium)	700,— Ft

8. DIMITROV Imre (Kalocsa, I. István Gimnázium)	300,— Ft
9. ALTER Ibolya — KLEMM Hilda (Elek, Gimnázium)	300,— Ft
10. SZABÓ Lajos (Székesfehérvár)	200,— Ft
11. BLAUMANN Ferenc (Vértesacska)	100,— Ft
12. PAYRITS Márton (Sopron, Széchenyi István Gimnázium)	300,— Ft

Könyvjutalmak

a) Szakkörök

1. Abonyi Kinizsi Pál Gimnázium Helytörténeti Szakköre (Abony)
2. Kisbéri Gimnázium Szakköre (Kisbér)
3. Ráckevei Ady Endre Gimnázium Szakköre (Ráckeve)
4. Soproni Martos Flóra Gimnázium Szakköre (Sopron)

b) Pályamunkák

ZSOVA Ilona, NAGY Éva, ZSÉDENYI Judit, TAKÁCS Éva, MOLNÁR Márta, VARGA Bálint, MAGYAR Ilona, SZÜCS Anna Mária, JUHÁSZ Erzsébet, KERESZTÉNYI Franciska, FODOR Zoltán, NEMÉNYI Attila, VASPÖRI Ferenc, ZSOHÁR István, GÖMBÖS Emil, NÉMETH Béla, KOVÁCS Géza, KISS Lajos, PINTÉR József, KANYÓ László, BAKOS Anna, TŰSKÉS Gábor, LOMNICZY Judit, GYULAI István.

Ifjúsági (iskolai) szakkörök rangsora:

- I. Pécsi Pollack Mihály Építőipari Technikum
Vezető tanár: DEBITZKY István
- II. Polgári József Attila Gimnázium
Vezető tanár: TERGE Lajosné
- III. Ráckevei Ady Endre Gimnázium és Szakközépiskola
Vezető tanár: dr. KOVÁCS Józsefné

PÁLYÁZATI FELHÍVÁS

A Néprajzi Múzeum — az MTA Nyelvtudományi Intézetével karöltve, a megyei tanácsok támogatásával, a megyei múzeumszervezetek közreműködésével — meghirdeti az

1972. évi

XX. Országos Néprajzi és Nyelvjárási Gyűjtőpályázatot

1. Pályázni lehet helyszíni gyűjtésen, vagy paraszti élet saját tapasztalatán (esetleg levéltári kutatáson) alapuló, eredeti ismeretanyagot fel-táró pályamunka beküldésével, amely még nyomtatásban nem szerepelt.

Témakörök:

- a) Település — építkezés — lakásbelső.
- b) Paraszti gazdálkodás.
- c) Földrajzi nevek, személynevek.
- d) Paraszti életrajzok, önéletrajzok.
- e) Egyéb — szabadon választott — néprajzi témák. (A szabad témaválasztásnál tanácsos kikérni a megyei múzeum véleményét.)
- f) A nemzetiségi pályamunkákat külön kategóriának tekintjük és díjazzuk.

A megyei regionális kutatási feladatokhoz kapcsolódó pályázati témákat a megyei pályázati felhívások tartalmazzák.

2. A pályázat nyílt, azon bárki részt vehet. Egy pályázó több pályamunkát is benyújthat és több pályázó vagy szakkör közösen elkészített pályamunkát is benyújthat. (Nem lehet a pályázaton szakdolgozatokkal, doktori értekezésekkel, továbbá olyan kéziratokkal részt venni, amelyek elkészítését hivatalos munkaterv írta elő.)

3. A pályamunkát két azonos tartalmú és kiállítású (lehetőleg gépelt) példányban kell beküldeni a területileg illetékes megyei múzeum címére a megyei múzeumigazgatóság által megszabott időpontig. A Néprajzi Múzeumba 1972. IX. 30-ig be nem érkezett pályamunkák az országos döntőn nem vehetnek részt. Kivételes esetben a pályamunka közvetlenül a Néprajzi Múzeum Adattárának Gyűjtésszervező Csoportjához is küldhető. (Jeligével való beküldés mellőzendő.)

4. A pályamunkák megyei és országos szinten kerülnek elbírálásra. A megyei pályadíj-tételeket a megyei felhívás tartalmazza. Az országos döntőre beérkezett pályamunkákat a fenti a)–f) kategóriákon belül rangsoroljuk, s egymáshoz viszonyított értékük alapján díjazzuk, figyelembe

véve a megyei szinten nyert díjösszeget is. A pályamunkák végeredményben **összetett díjazásban** részesülnek; összetett díj = megyei + országos díjkiegészítés. A megyei díjösszeget az alább jelzett felső szintig egészítjük ki:

A) Felnőtt tagozat		B) Ifjúsági tagozat	
I. helyezés	3500 Ft	I. helyezés	2000 Ft
II. helyezés	2500 Ft	II. helyezés	1500 Ft
III. helyezés	1500 Ft	III. helyezés	1000 Ft

A fenti összetett díjak (országos szinten díjkiegészítések) — indokolt esetben az a)–f) témakörök mindegyikén belül is — többszörösen kiadásra kerülhetnek. Felhívjuk a figyelmet, hogy a kötött témakörű és gyűjtési segédletek (útmutatók, kérdőívek) szerint gyűjtött, elrendezett pályamunkák előnyösebb megítélés alá esnek és prémiumban részesülhetnek. A Bíráló Bizottság indokolt esetben nagydíjat is kiad (megyei díjkiegészítése 4000 Ft-ra), illetve egyes fokozatokban, ha megfelelő pályamunka nem érkezik be — nem ad ki díjat, vagy ezt megosztottan adja ki.

A IV–V. helyezést elért pályamunkák kisebb összegű jutalomdíjat, emléktárgyat, könyvjutalmat nyerhetnek.

5. Eredményhirdetés országos szinten 1972. december első felében.

6. A beküldött pályamunkák egyik példánya a megyei múzeumszervezetnél, másik példánya a Néprajzi Múzeum Adattárában nyer végleges elhelyezést.

Budapest, 1972. március.

NÉPRAJZI MÚZEUM

KÜLFÖLDI HÍREK

Tanácskozások és kongresszusok

A Nemzetközi Kárpát-kutató Bizottság csehszlovák tagozatának és a Szlovák Tudományos Akadémia Néprajzi Intézetének rendezésében 1971. november 15. és 17. között a Pozsonytól nem messze lévő Szmolenicében tudományos konferencia volt. A konferencia előadásai a **Kárpátok népi építkezésében** tapasztalható kulturális egyezésekkel és különbségekkel foglalkoztak, kapcsolódva a rendező intézmények 1971—75. közötti ilyen irányú fő kutatási tevékenységéhez. A rendező ország kutatóin kívül lengyel, szovjet, magyar és bolgár kutatók vettek részt a konferencia munkájában és tartottak előadásokat. A tanácskozás záróaktusként a résztvevők megemlékeztek a Szlovák Tudományos Akadémia Néprajzi Intézetének húszéves fennállásáról, arról a kiemelkedő jelentőségről, melyet ez az intézet alapítása óta a szlovák, de tágabban az európai néprajzi kutatásban betölt.

B. M. I.

A Román Szocialista Köztársaság Akadémiájának Antropológiai és Etnológiai Bizottsága nemzetközi **orvosi etnológiai kongresszust** rendez Kolozsvárott. Az előadásokat és a vitákat május 27—28-án rendezik meg az Erdélyi Néprajzi Múzeum épületében Stefan Milcu professzor, a román akadémia elnökhelyettesének elnöklétével. Az elhangzott előadásokat és a beküldött dolgozatokat xerox-kötetben teszik közzé.

Az Athens Center of Ekistics (Athen) rendezésében kerül minden évben sorra az „Athéni Ekistika” hónapja. Ebben az évben július 3—23. között tartják a tanácskozásokat, amelynek központi témája: **Emberi települések** — kísérlet egy szintézisre.

A zambiai Livingstonban tartják az afrikai múzeumok első konferenciáját július 17—23. között. A téma: **A múzeum ügye a fejlődő Afrikában.**

Ez év szeptemberében az olaszországi Camonica Valleyben tartanak nemzetközi szimpoziumot a **prehisztórikus vallás** témájáról. A tanácskozás titkársága: Centro Camuno di Studi Preistorici, 25044 Capo di Ponte, Brescia.

K. P.

Néprajzi információs kiadványok

NÁRODOPISNÉ AKTUALITY

1964-től jelenik meg a morvaföldi Strážnice népművészeti intézetének gondozásában a csehszlovák néprajz egyik legérdekesebb vállalkozása, amely kísérlet egy újszerű néprajzi közlemény típusának kialakítására. Az évenként négy füzetben megjelenő kiadványt 1968 nyaráig a Krajské Stredisko Lidového Umění ve Strážnici, majd az Ústav Lidového Umění ve Strážnici adja ki. Szerkesztője Josef Tomeš, akit egy szakemberekből álló, jelenleg 8 főnyi szerkesztőbizottság segít munkájában. A kiadvány évenként négy füzetben jelenik meg, igen gyakran összevont füzetekben. Kezdetben évi 120, majd 200, az utóbbi évben már több mint 440 lapon lát napvilágot. Voltaképpen átmeneti fórum a tudományos folyóirat és a néprajzi hírszemle között. Közöl tanulmányokat (ezeket mindig idegen nyelvű kivonat zárja), de terjedelmének mintegy a felé könyvek, gyűjteményes kiadások, ritkábban folyóiratok ismertetése, a múzeumokról és kiállításokról, konferenciákról, évfordulókról, fesztiválokról szóló ismertetések adják. Rendszeresen foglalkozik a rádió, televízió, hanglemez-
ipar néprajzi újdonságaival. A hírszolgálat zömmel hazai eseményekre terjed ki, de érintik a csehszlovák néprajzosokat érdekelhető nemzetközi eseményeket, évfordulókat is, és a recenziók témaköre is nemzetközi. Külön érdeme a kiadványnak tematikai sokrétősége, metodikailag az új iránt érdeklődése. Sok-sok fénykép található lapjain, ezenkívül népművészeti motívumokból alkotott rajzok, és egyéb díszítések ékítik, évenként mintegy száz illusztráció. A kiadvány értéke a frissesség: a tárgyév utolsó füzetében már a mondott év eseményeiről, könyveiről olvashatunk beszámolókat. A kiadvány nyomtatásban jelenik meg, a csehszlovák sajtóban megszokott tipográfiával. Külön hangsúlyoznánk, hogy a magyar néprajz eseményei iránt mindig érdeklődik a szemle. 1970-től mellékletek kiadását is elkezdtek. Az első — és máig egyetlen — füzet (74 lapon) a világhírű habán-kutató, Heřman Landsfeld 70. születésnapjára készült, a szerző összefoglalója a habán műveltség emlékeiről.

Ha szemlénket bírálattal akarjuk befejezni, talán azt kívánhatnánk, hogy a terjedelem immár megszokott növekedése mellett célszerű lenne évenként több füzet (nem 4, inkább 6 vagy 8) megjelentetése, amely a magas színvonalú tartalom megőrzésével is még gyorsabbá, korszerűbbé tenné a kiadványt, amely jelenlegi formájában alighanem Európa legjobb néprajzi szemle-folyóirata.

V. V.

dgv-INFORMATIONEN

A Német Szövetségi Köztársaság Néprajzi Társaságának tájékoztatója elsősorban a társaság kereteiben folyó rendezvények, megindított és tervezett munkák híreit közli, de kitekint az ország néprajzi jellegű kutatásaira is, s nem utolsósorban gazdag, a kutatókra vonatkozó személyi híryanagot hoz. A periodika címében a Deutsche Gesellschaft für Volkskunde rövidítéséből elvont betűszó található. A fotótípiás eljárással készült kiadvány az 1971-es számokban az európai etnológia eseményeinek regisztrálására is vállalkozik.

Az évi 4—6 számban, folyamatos oldalszámozással megjelenő periodika külső borító nélkül, mintegy mellékletként kerül kiadásra. Szerkesztők, G. **Wiegmann** és D. **Sauermann** minden szám végén jelzik a következő lapzartát, így nagymértékben építenek a kutatók adat- és anyagszolgáltató aktivitására. A westfaliai Münsterben megjelenő néprajzi tájékoztató jelentős rendezvény-előkészítő és tudományszervező, szerepet tölt be, és a kutatás-koordináció praktikus oldalait igyekszik kidomborítani. Az 1971-es számok így nagyrészt a trieri német néprajzi kongresszus (szeptember 13—18.) programjait, referátumait és szervezéstechnikai tudnivalóit tartalmazzák.

M. R.

NÉPRAJZI HÍREK

1972/1—2. szám

Tartalom

- 1 Bevezető
- 2—18 Társasági hírek
- 19—22 Személyi hírek
- 23—24 Évfordulók — megemlékezések
- 25—31 Kiadványok
- 32—34 Kiállítások
- 35—40 Néprajzi dokumentáció
- 41—51 Önkéntes néprajzi gyűjtőmozgalom
- 52—54 Külföldi hírek

NÉPRAJZI HIREK
ETHNOGRAPHISCHE NACHRICHTEN

Informationsheft der Ungarischen Ethnographischen Gesellschaft

Schriftleiter:

Péter Kecskés

Budapest, VIII., Könyves Kálmán körút 40.

Die Zeitschrift informiert Sie über
das Programm der Ungarischen
Ethnographischen Gesellschaft,
die ethnographischen Forschungen,
Forscher und Institutionen,
Ausgaben und Ausstellungen,
volkskundliche Dokumentationen,
angewandte Volkskunde
in Ungarn.